

Załącznik
Do Uchwały Nr 341/2013
Rady Gminy Celestynów
z dnia 27 listopada 2013 roku

STRATEGIA ROZWOJU
Gminy Celestynów
na lata 2013 – 2020

Celestynów, 2013

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I. Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza Gminy Celestynów.....	6
1. Informacje ogólne.....	6
1.1 Dane statystyczne.....	6
1.2 Rys historyczny.....	7
1.3 Krótki opis poszczególnych miejscowości.....	8
2. Sfera społeczna.....	14
2.1 Demografia.....	14
2.2 Bezrobocie na terenie gminy.....	18
2.3 Oświata.....	19
2.4 Ochrona zdrowia.....	20
3. Sfera przestrzenna.....	21
3.1 Infrastruktura techniczna	21
3.2 Tereny komunikacyjne.....	24
3.3 Środowisko przyrodnicze i jego wpływ na rozwój gminy Celestynów.....	26
4. Turystyka	27
4.1 Baza turystyczna.....	30
4.2 Infrastruktura sportowa.....	32
5. Przemysł, działalność gospodarcza i rolnictwo.....	33
Rozdział II. Analiza SWOT.....	35
1. Założenia możliwości rozwojowych	35
2. Diagnoza mocnych i słabych stron Gminy Celestynów.....	36
3. Szanse i zagrożenia.....	37
Rozdział III. Misja i wizja Gminy Celestynów.....	38
1. Wizja.....	38
2. Misja.....	39
Rozdział IV. Cel główny i cele szczegółowe.....	40
1. Cel główny.....	40
2. Cele szczegółowe.....	41
Rozdział V. Strategie sektorowe.....	43
1. Strategia.....	43
1.1 Zrównoważony rozwój gospodarczy.....	44
1.2 Zrównoważony rozwój środowiska.....	47
1.3 Zrównoważony rozwój społeczny.....	48
1.4 Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny.....	51
Rozdział VI. Zarządzanie i uwarunkowania realizacji strategii.....	54
1. System planowania.....	54
2. Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	56
3. Finansowanie realizacji strategii.....	56
Rozdział VII. Kontrola i monitorowanie strategii.....	58
Rozdział VIII. Zgodność celów rozwoju Gminy Celestynów z celami dokumentów wyższych szczebli.....	59
Rozdział IX. Podsumowanie i postanowienia końcowe.....	61

Wstęp

Władze polskich gmin, w tym Gminy Celestynów stoją obecnie przed koniecznością skutecznego rozwiązywania wielu istotnych problemów mających bezpośredni wpływ na poziom życia mieszkańców i warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Problemów tych nie można rozwiązywać kierując się zasadą: „działaniem od budżetu do budżetu”, czyli w cyklu rocznym. Taki sposób postępowania nie gwarantuje osiągnięcia sukcesów w skutecznym rozwiązywaniu problemów, a także nie sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu środkami finansowymi z budżetu gminy. Ta właśnie odpowiedzialność stawia przed samorządem gminnym potrzebę opracowania dokumentu, dzięki któremu będzie mógł racjonalnie planować swoje działania.

Strategia rozwoju gminy jest kompleksowym dokumentem, który wytycza najważniejsze cele i kierunki rozwoju gminy w horyzoncie kilku lub kilkunastu lat. Ustalenia zawarte w strategii rozwoju stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Wokół jej ustaleń koncentrują się działania władz samorządowych, zmierzające do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańców gminy oraz tworzenia sprzyjających warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego. Konstruowanie strategii jak i jej realizacja odbywa się przy czynnym uczestnictwie lokalnych liderów oraz uczestników życia publicznego i prywatnego.

Plan strategiczny stanowi własność całej społeczności lokalnej. Jest wyrazem porozumienia wszystkich mieszkańców co do wizji przyszłości gminy. Strategia, to z jednej strony ogólny program definiowania i realizacji celów organizacji oraz pełnienia jej misji, z drugiej strony zaś to układ w czasie reakcji organizacji na jej otoczenie. Jednakże sama strategia to nie wszystko. To tylko zarys tego, co powinno się robić w celu osiągnięcia przyszłych efektów. Strategia musi więc posiadać formalną stronę realizacyjną. Zapewnia to:

Planowanie strategiczne (czyli aktywne formułowanie strategii) które stanowi sformalizowany proces długofalowego planowania stosowanego do określania i realizacji celów organizacji.

W najkrótszej formie planowanie strategiczne przebiega w następujący sposób:

- Określenie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń,
- Tworzenie misji,
- Wyznaczenie celów głównych i kierunkowych,
- Wyznaczenie celów szczegółowych,
- Określenie celów operacyjnych (zadań),

- Dopasowanie podmiotów i środków do ich realizacji.

Określenie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń to **analiza SWOT**, czyli analiza organizacji. Wynik jej daje możliwość zobrazowania obecnej sytuacji gminy i podstawę do przyszłego określania celów. Równocześnie w skrótowny, prosty sposób pozwala spojrzeć na gminę i uzmysłwić sobie własną sytuację. Główną funkcją **wizji** jest syntetyczne przedstawienie intencji mieszkańców gminy co do kierunków jej rozwoju, ma służyć również jako przesłanie zewnętrzne o charakterze marketingowym. Uwzględnione zostały w nich podstawowe zadania w zakresie zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. **Misja** powinna wyrażać nadrzędny cel oraz główne wartości.

Kolejnym etapem realizacji strategii jest wyznaczenie celów głównych. W zakresie gminy wynikają one bezpośrednio z ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym.

Z celów głównych wynikają bezpośrednio cele kierunkowe i cele szczegółowe do realizacji w założonym okresie czasowym. Cele te podbudowane są w warstwie realizacyjnej celami operacyjnymi (zadaniami), które winny w przyszłości (w czasie ich realizacji) być uzupełnione o wykonawców i źródła pozyskiwania niezbędnych środków.

Na początku lipca 2003 roku przystąpiono do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Celestynów. Została ona przyjęta Uchwałą Radu Gminy nr 102/04 z dnia 29 lipca 2004 r.

Z inicjatywy Wójta w połowie 2012 r. przystąpiono do jej aktualizacji.

Bieżąca aktualizacja dokumentów strategicznych gminy jest podstawowym warunkiem jej zrównoważonego rozwoju. Konieczność aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Celestynów wynika z kilku czynników. Po pierwsze, należy zauważyć, że od roku 2004 (czyli od daty uchwalenia poprzedniej Strategii Rozwoju) zmieniło się wiele czynników rozwojowych gminy, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych, które spowodowały dezaktualizację niektórych wcześniejszych zapisów.

Po drugie, aktualna strategia rozwoju jest kluczowym dokumentem, którego posiadanie jest wymagane w procesie pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej. Dlatego też zaistniałe zmiany stworzyły konieczność dostosowania dotychczas wykorzystywanych narzędzi strategicznego zarządzania Gminą Celestynów do standardów programowania rozwoju stosowanych w ramach polityki regionalnej Unii Europejskiej.

Trzecim powodem podjętych działań była potrzeba dostosowania strategii do zasad zrównoważonego rozwoju oraz uzyskania zgodności z nowym Studium Uwarunkowań

i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Celestynów (nad którym, na dzień opracowywania aktualizacji trwają prace).

W celu precyzyjnej realizacji zaplanowanej polityki rozwoju i dobrego zarządzania gminą w długim horyzoncie czasowym, mając jednocześnie wpływ na lokalny system gospodarczy, atrakcyjność inwestycyjną czy jakość życia ludności, władze samorządowe muszą podejmować zaplanowane, ściśle skoordynowane, systematyczne i wykonywane w odpowiednim czasie działania. Nieodzowna jest tu strategia rozwoju będąca dokumentem, w którym te wszystkie informacje powinny być zapisane.

Przy formułowaniu strategii wzięto pod uwagę ustalenia dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu:

- krajowym,
- wojewódzkim.

Stąd też strategiczne i operacyjne cele rozwoju zawarte w strategii są zgodne z celami i priorytetami zawartymi w wyżej wymienionych dokumentach. Umożliwia to, z punktu widzenia formalnego, ubieganie się Gminy Celestynów o dofinansowanie przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rozwojowych, w tym inwestycji komunalnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Niniejszy dokument powstał przy udziale merytorycznym reprezentantów społeczności lokalnej, zaś jego projekt został poddany szerokim konsultacjom społecznym. Proces planistyczny miał w związku z tym charakter uspołeczniony.

Rozdział I. Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza Gminy Celestynów

1. Informacje ogólne

1.1 Dane statystyczne

Gmina Celestynów jest stosunkowo młodą gminą wiejską - powstała bowiem w 1952r. Leży w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim. W jej skład wchodzi 15 miejscowości: Celestynów, Dąbrówka, Dyzin, Glina, Jatne, Lasek, Ostrowik, Ostrów, Podbiel, Pogorzelski, Ponurzyca, Regut, Stara Wieś, Tabor, Zabieżki. Gmina graniczy od północy z Miastem Otwock i Gminą Wiązowna, od południa – z Gminą Osieck i Gminą Sobienie-Jeziory, z zachodu – z Gminą i Miastem Karczew, ze wschodu – z Gminą Kołbiel.

Celestynów jest jedną z 8 gmin powiatu otwockiego, stanowiącego południowo – wschodnią część obszaru metropolii warszawskiej. Mimo, iż nie graniczy bezpośrednio z Warszawą, to odległość od centrum Warszawy do centrum Celestynowa wynosi zaledwie 40 km. Połączenie komunikacyjne ze stolicą jest bardzo dobre – zapewnia je elektryczna kolej podmiejska oraz prywatne linie autobusowe.

Niemal cały obszar gminy znajduje się w granicach Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, co świadczy o wyjątkowości tego miejsca. Centralna i wschodnia część gminy położona jest na Równinie Garwolińskiej, a zachodnia na terenach pradoliny Wisły. Obszar nie jest wysoko położony - wysokość waha się tu pomiędzy 93 m n.p.m. (okolice wsi Podbiel) a 142 m n.p.m. (okolice wsi Zabieżki). Gmina Celestynów liczy 89 km² powierzchni i na dzień 1 stycznia 2013r. liczyła 11 401 mieszkańców, jest więc dość dobrze zaludnioną gminą w stosunku do jej powierzchni. Powierzchnię gminy w 54% stanowią lasy, z czego ponad 86% to lasy sosnowe, dlatego też bardzo często nazywa się ją „gminą leśną”. Pozostałe 46% to użytki rolne o różnej klasie ziemi oraz tereny mieszkaniowe.

Ponadto, miejscowość Celestynów jest również siedzibą Nadleśnictwa Celestynów¹.

Z położeniem geograficznym gminy związana jest ściśle jej dostępność komunikacyjna. Przez teren gminy przechodzą dwa ważne szlaki komunikacyjne, jakimi są: droga krajowa **nr 17** (Warszawa– Zakręt – Garwolin – Lublin – Krasnystaw – Zamość –

---

¹ Nadleśnictwo Celestynów jest jednym z 14 nadleśnictw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie. Posiada certyfikat FSC SGS-FM/COC-1357, potwierdzający zgodność zarządzania gospodarką leśną z obowiązującymi w świecie normami przyrodniczo-ekologicznymi zapewniającymi trwałość i zrównoważony rozwój lasów.

Tomaszów Lubelski – Hrebenne – Granica Państwa PL-UA) i droga krajowa nr 50 (Ciechanów – Płońsk – Wyszogród – Sochaczew – Mszczonów – Grójec – Góra Kalwaria – Mińsk Mazowiecki – Łochów – Ostrów Mazowiecka). Przez teren gminy przebiegają również takie trasy jak: drogi wojewódzkie (nr 797 Celestynów – Regut oraz nr 862 Tabor – Osieck), drogi powiatowe oraz drogi gminne. Łączność z większymi ośrodkami zapewniają: linie kolejowe (Warszawa – Pilawa) i komunikacja autobusowa (linie prywatne).

1.2 Rys historyczny

Wzmianki o miejscowościach leżących na terenach Gminy Celestynów pochodzą jeszcze z XVI w. Wymieniane są tutaj wsie szlacheckie Dąbrówka, Lasek, Glina, Ostrów i Pogorzel. Z czasem na terenie Puszczy Osieckiej stopniowo powstawały Podbiel, Regut i Tabor. Jednym z podstawowych czynników, które zdecydowały o intensywnym rozwoju Celestynowa, było zbudowanie Kolei Nadwiślańskiej łączącej Kowel z granicą Prus Wschodnich, która biegła przez Chełm, Lublin, Dęblin, Warszawę i Mławę. Był to najdłuższy szlak kolejowy Królestwa Polskiego. Dogodne połączenie oraz wspinały mikroklimat, świeże i czyste powietrze sprawiły, że w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Celestynów zaczął rozwijać się jako miejscowość letniskowa. Do dziś jego wspinały mikroklimat zachęca do odwiedzenia. W 1942 roku oddano do użytku nową szkołę, o którą lokalna społeczność starała się od dawna, a której budowę rozpoczęto jeszcze przed wybuchem Drugiej Wojny Światowej. W Celestynowie organizowano tajne nauczanie na poziomie gimnazjum i liceum.

Lasy wokół Celestynowa były w czasie Drugiej Wojny Światowej miejscem wielu działań zbrojnych ruchu oporu i lokalnej ludności. Organizowano na ich terenie akcje dywersyjne, wykolejano pociągi. Jedną z najbardziej znanych jest "Akcja pod Celestynowem". Nazwa ta odnosi się do akcji zbrojnej, jaką przeprowadził 20 maja 1943 r. oddział dyspozycyjny kedywu Komendy Głównej Armii Krajowej kryptonim „Motor 30” dowodzony przez kpt. Mieczysława Kurkowskiego ps. „Mietek”. Zastępcą dowódcy był pchor. Tadeusz Zawadzki ps. „Zośka”. W akcji wzięło udział 45 uczestników, z czego zdecydowaną większość stanowili harcerze z grup szturmowych. Odbito wtedy 49 polskich więźniów przewożonych z więzienia w Lublinie do obozu zagłady w Oświęcimiu. Wydarzenie to uczczono tablicą pamiątkową obok budynku stacyjnego. Zostało również opisane w książce Aleksandra Kamińskiego "Kamienie na szaniec”.

W centrum Celestynowa, przy placu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Celestynowie można zobaczyć pomnik w postaci krzyża z rozpiętą flagą narodową i orłem.

Pomnik upamiętnia osoby, które zginęły w dwóch publicznych egzekucjach na terenie Celestynowa oraz podczas bombardowania okolic stacji PKP. W sąsiedztwie niestrzeżonego przejazdu kolejowego pod Celestynowem znajduje się ogromny głaz - pomnik upamiętniający jedną z pierwszych akcji dywersyjnych przeprowadzonych przez oddział Porucznika Józefa Czumy ps. "Skryty". W miejscu tym, w nocy z 11 na 12 grudnia 1943r., wysadzono i ostrzelano pociąg z niemieckim wojskiem, tzw. Urlaubzug. W Dąbrówce natomiast można znaleźć tablicę uwieczniającą nazwiska mieszkańców, którzy jesienią 1944r. zostali zrekrutowani do II Armii WP.

Gmina Celestynów jako twór administracyjny istnieje od 1952r.

1.3 Krótki opis poszczególnych miejscowości

Celestynów

Celestynów jest osadą najmłodszą w całej gminie, która rozwinęła się dzięki uruchomionej 17 sierpnia 1877 r. tzw. Kolei Nadwiślańskiej. Nazwa miejscowości pochodzi od imienia córki ówczesnego właściciela majątku Radzin - Celestyny Polakiewiczówny. Aktualnie na terenie Celestynowa znajduje się ok. 30 miejsc Pamięci Narodowej (pomniki, tablice). Z Celestynowem związany jest światowej sławy naukowiec Hilary Koprowski.

W Celestynowie znajdują najważniejsze obiekty użyteczności publicznej takie jak: Urząd Gminy, poczta, Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum, ochotnicza straż pożarna oraz kościoł. W Celestynowie mieści się również siedziba Nadleśnictwa Celestynów. Miejscowość na dzień 1 stycznia 2013 r. liczyła 4967 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 14,4 km². Celestynów położony jest w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i otulinie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego (MPK). Część Celestynowa (głównie tereny leśne) zostały włączone do MPK.

Przez Celestynów przebiega linia kolejowa nr 7. Na stacji w Celestynowie zatrzymują się pociągi osobowe uruchamiane przez Koleje Mazowieckie, pociąg jeździ tu średnio co godzinę, podróż do Otwocka trwa zaledwie 15 minut a do Warszawy Śródmieście około godziny.

W Celestynowie znajduje się sześć przystanków autobusowych. Głównym przystankiem jest Celestynów PKS położony tuż przed Dworcem Kolejowym. Mieści się tu Węzeł Komunikacyjny.

Dąbrówka

Nazwa miejscowości pochodzi od słowa debra (wąwóz, jar – w języku słowiańskim). W powszechnej świadomości wywodzi się jednak od małej dąbrowy - zarośli dębowych. Leży ona w rozległej, lecz płytkiej kotlinie u zbiegu dróg Karczew – Kołbiel i Glina – Celestynów. W XIX wieku wieś należała do parafii Karczew położonej w gminie Otwock, nosiła wtedy nazwę Dąbrówki Starowiejskiej.

W Dąbrówce znajduje się budynek ochotniczej straży pożarnej oraz kościół, który znany jest wśród mieszkańców jako kościół w Starej Wsi (jest to parafia pod wezwaniem Matki Bożej Anielskiej w Starej Wsi). Procesy urbanistyczne w tej miejscowości w ostatnich latach znacznie się nasiliły. Zabudowa jest tu dość zwarta szczególnie przy głównej drodze – ul. Mazowieckiej. Dąbrówka na dzień 1 stycznia 2013 r. liczyła 953 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 6 km². Wieś położona jest w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i częściowo w Mazowieckim Parku Krajobrazowym.

Glina

Nazwa wsi związana jest z pokładami gliny eksploatowanej przez okolicznych mieszkańców. Podobnie jak inne wsie, Glina od 1952 roku przynależy do gminy Celestynów. Pierwotnie była częścią gminy Otwock. Przez krótki okres czasu mieszkała tu pisarka Maria Dąbrowska.

Glina na dzień 1 stycznia 2013 r. liczyła 1057 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 2,7 km². Zabudowa jest tu dość zwarta. Glina położona jest w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i częściowo w Mazowieckim Parku Krajobrazowym.

Obiektem, który niegdyś był chlubą Gliny jest Zakład Aparatury Elektrycznej „EFA” - pierwszy obiekt przemysłowy przeniesiony z Warszawy w procesie deglomracji. Produkował on transformatory małej mocy, wzmacniacze magnetyczne, urządzenia dla górnictwa, kolei, przemysłu stoczniowego i obronnego. W 1974 r. na Międzynarodowych Targach w Lipsku przetwornica tyrystorowa wyprodukowana w Glinie została nagrodzona złotym medalem.

Ostrowik

Nazwa wsi pochodzi od słowa "ostrów" oznaczającego porośniętą wyspę na jeziorze, rzece lub bagnach. Wchodzącą w skład parafii Glinianka wieś i folwark zamieszkiwało w 1827 r. 22 mieszkańców. Ostrowik na dzień 1 stycznia 2013 r. liczył 205 mieszkańców.

Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 2,8 km². Zabudowa jest tu bardzo rozproszona. Ostrowik położony jest częściowo w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Od 1949 r. na terenie Ostrowika funkcjonuje obserwatorium astronomiczne. Obserwatorium było kilkakrotnie rozbudowywane m.in. w 1952 r. i na początku lat 70-tych. W 1973 r. w 500 rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika zainstalowano tu teleskop wyprodukowany w zakładach Zeiss. Umożliwia on obserwację słabych obiektów o wizualnej jasności 18-19 magnituda. Przez długie lata w obserwatorium był przechowywany meteoryt tzw. „łowicki” wagi ok. 3,5 kg, który spadł w 1935 r. koło Łowicza.

Ostrów

Wieś włościańska. Tak jak Ostrowik, miejscowość należała do parafii Glinianka powiatu Otwockiego. W skład gminy Celestynów weszła w roku 1952. Z budynków użyteczności publicznej w Ostrowie znajduje się szkoła podstawowa oraz kościół.

W miejscowości występuje zabudowa zwarta wzdłuż głównej drogi przebiegającej przez wieś. Ostrów na dzień 1 stycznia 2013 r. liczył 420 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 3,1 km². Ostrów położony jest częściowo w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Podbiel

Jest to najniżej położona wieś gminy Celestynów, która znajduje się wzdłuż wiekowego traktu z Kołbieli do Osiecka. Istniała już w XVIII stuleciu. Nazwa wywodzi się od słowa "biel" oznaczającego wygląd bagna na wiosnę. W pobliżu wsi położony jest obszar Bagna Całowanie będący najcenniejszą przyrodniczo częścią gminy Celestynów. Na tym terenie dokonano odkrycia archeologicznego dokumentującego najstarsze na Mazowszu ślady osadnictwa (pochodzące z końca epoki lodowcowej). W dziewiętnastym i dwudziestym stuleciu nastąpił rozwój osadnictwa na terenie wsi Podbiel.

Z budynków użyteczności publicznej w Podbieli znajduje się punkt przedszkolny, szkoła oraz budynek ochotniczej straży pożarnej. Podbiel na dzień 1 stycznia 2013 r. liczyła 410 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 15,7 km². Podbiel jest miejscowością w całości położoną w Mazowieckim Parku Krajobrazowym – zgodnie z zasadami MPK zabudowa dopuszczona jest tu wyłącznie w pasie szerokości 50 m wzdłuż głównej drogi przebiegającej przez wieś.

Pogorzel

Jest to jedna z najstarszych wsi gminy Celestynów, notowana już w 1639r. Była wówczas własnością biskupstwa poznańskiego. Nazwa jest prawdopodobnie dokumentem powstania wsi, oznaczającą miejsce osadnicze powstałe na terenie wypalonego lasu. W XIX stuleciu (dane z 1827 r.) zamieszkiwana była przez 78 mieszkańców i stanowiła wtedy centrum wytwórcze, gdzie funkcjonowała smolarnia, cegielnia i kopalnia torfu.

Jedynym obiektem użyteczności publicznej jest tu punkt przedszkolny. Pogorzel na dzień 1 stycznia 2013 r. liczyła 675 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 3,2 km². Pogorzel położona jest w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i częściowo w Mazowieckim Parku Krajobrazowym.

Przez Pogorzel przebiega linia kolejowa nr 7. Na stacji Pogorzel Warszawska zatrzymują się pociągi osobowe uruchamiane przez Koleje Mazowieckie, pociąg jeździ tu średnio co godzinę, podróż do Otwocka trwa zaledwie 15 minut a do Warszawy Śródmieście około godziny.

Ponurzyca

Najwyżej położona miejscowość w gminie. Składa się z 8 odrębnych kolonii rozrzuconych w zagłębieniach terenu oddzielonych pasmami lasów. Specyficzne położenie jest źródłem nazwy wsi wywodzącej się od słowa "nurzać się". Miejscowość została włączona w 1973 roku do gminy Osieck, jednak w 2001 r. wróciła do Celestynowa.

Ponurzyca na dzień 1 stycznia 2013 r. liczyła 235 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 8,9 km². Ponurzyca położona jest w całości w Mazowieckim Parku Krajobrazowym. Zabudowa zlokalizowana jest wyłącznie w wyznaczonych strefach osadniczych – dlatego też jest bardzo rozproszona.

Regut

Miejscowość założona w XVI wieku. Jak wskazuje nazwa, wywodząca się z łacińskiego słowa "regalis" wieś, należała do dóbr królewskich. W XIX wieku wieś zamieszkiwało 186 mieszkańców (dane z 1827 r.).

Do obiektów użyteczności publicznej w Regucie zaliczamy budynek OSP, szkołę podstawową oraz punkt przedszkolny. Regut jest miejscowością o dość zwartej zabudowie. Na dzień 1 stycznia 2013 r. miejscowość liczyła 549 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 9 km². Regut położony jest w Warszawskim Obszarze Chronionego

Krajobrazu i częściowo w Mazowieckim Parku Krajobrazowym.

Stara Wieś

Jedna z najmłodszych wsi w gminie. Rozwinęła się wokół przystanku Kolei Nadwiślańskiej. Nazwa wskazuje na przynależność do klucza Zamoyskich ze Starej Wsi (będącej obecnie częścią Kołbieli).

Do obiektów użyteczności publicznej w Starej Wsi zaliczamy budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, szkołę podstawową oraz przedszkole. Stara Wieś jest miejscowością o dość zwartej zabudowie. Na dzień 1 stycznia 2013 r. miejscowość liczyła 442 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 2,7 km². Stara Wieś położona jest w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Jatne

Wieś pierwotnie wchodziła w skład parafii Glinianka w gminie Kołbiel. Jatne jest miejscowością o zwartej zabudowie słynącą z licznych zakładów przemysłowych. Na dzień 1 stycznia 2013 r. miejscowość liczyła 322 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 2,6 km². Jatne jest położone w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Dyżin

Z budynków użyteczności publicznej w Dyżynie można spotkać punkt przedszkolny oraz budynek ochotniczej straży pożarnej. Dyżin na dzień 1 stycznia 2013 r. liczył 253 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 1,1 km². Dyżin jest miejscowością o raczej zwartej zabudowie. Dyżin jest położony w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu

Lasek

W 1884 roku wieś zamieszkała była przez 3 mieszkańców i nosiła wtedy nazwę Lasek Otwocki. Należała wówczas do parafii Karczew wchodzącej w skład gminy Otwock. Od 1952r. podobnie jak inne prezentowane miejscowości weszła w skład gminy Celestynów. Na terenie wsi położony był majątek „Skarbonka” należący do profesora Edmunda Jankowskiego.

Lasek jest miejscowością o zwartej zabudowie. Na dzień 1 stycznia 2013r. miejscowość liczyła 70 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 2,7 km². Lasek

jest położony w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i częściowo w Mazowieckim Parku Krajobrazowym.

Obecnie na jej terenie znajduje się filia Instytutu Wysokich Ciśnień UNIPRESS - ośrodka Polskiej Akademii Nauk, kierowanego przez prof. Sylwestra Porowskiego.

Tabor

Powstał w XVIII wieku na terenach karczowanych przez jeńców tureckich, czego pamiątką jest nazwa wsi pochodząca od słowa tabar, oznaczającego topór. W XIX stuleciu istniały dwie wsie o tej nazwie podzielone sztucznie przez granicę powiatów otwockiego i garwolińskiego. W czasie powstania styczniowego w okolicznych lasach działała partyzantka powstańcza.

Tabor jest miejscowością o zwartej zabudowie zlokalizowanej wzdłuż głównej drogi przez wieś. Na dzień 1 stycznia 2013 r. miejscowość liczyła 61 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 7,6 km². Tabor jest wsią w całości położoną w Mazowieckim Parku Krajobrazowym (MPK) – zgodnie z zasadami MPK zabudowa dopuszczona jest tu wyłącznie w pasie szerokości 50 m wzdłuż głównej drogi przebiegającej przez wieś. Zachodnią i północną część miejscowości stanowi „Bagno Całowanie” obszar włączony do obszaru Natura 2000.

Zabieźki

Z budynków użyteczności publicznej w Zabieżkach można spotkać budynek ochotniczej straży pożarnej oraz kościół. Zabudowa jest tu dość zwarta. Zabieźki na dzień 1 stycznia 2013 r. liczył 782 mieszkańców. Powierzchnia miejscowości wynosi ok. 6,17 km². Zabieźki położone są w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i częściowo w Mazowieckim Parku Krajobrazowym.

Przez Zabieźki przebiega linia kolejowa nr 7. Na stacji w Zabieżki zatrzymują się pociągi osobowe uruchamiane przez Koleje Mazowieckie. Stacja Kolei Nadwiślańskiej założona została w 1877 roku. W czasie II Wojny Światowej przeprowadzono tu kilka akcji zbrojnych.

2. Sfera społeczna

2.1 Demografia

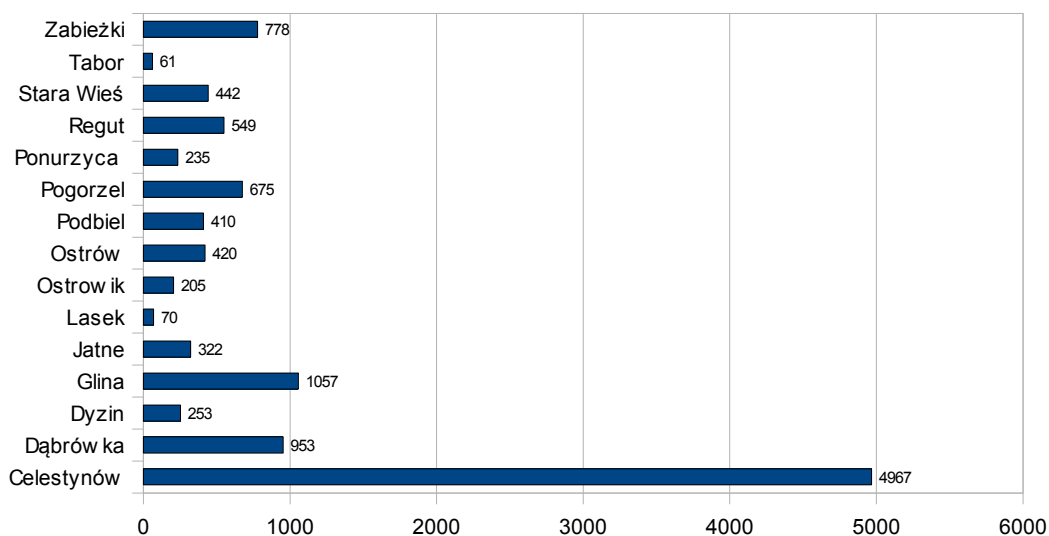
Według danych Urzędu Gminy w Celestynowie na terenie 15 sołectw na dzień 1 stycznia 2013r. zamieszkiwało łącznie 11 401 osób. Liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy prezentuje tabela nr 1. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 128 osób/km² i kształtuje się powyżej średniego poziomu zaludnienia w Polsce, który wynosi 122 osoby/km² (średnia wojewódzka – 147 osób/km²). Najwięcej mieszkańców zamieszkuje miejscowość Celestynów (4 967 osób), najmniej ludności jest we wsi Tabor (61 osób). Społeczność lokalna gminy jest raczej zrównoważona pod względem płci - ogólnie tendencje w Celestynowie są podobne, jak w całym kraju, tzn. w niewielkim stopniu przeważa liczba kobiet nad mężczyznami.

Tab. 1. Liczba mieszkańców Gminy Celestynów (wg danych z 01.01.2013 r.).

Źródło: dane Urzędu Gminy w Celestynowie, 2013 r.

lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Procentowy udział w ogólnej liczbie ludności
1	Celestynów	4967	44,04 %
2	Dąbrówka	953	8,14 %
3	Dyzin	253	2,26 %
4	Glina	1057	9,20 %
5	Jatne	322	2,80 %
6	Lasek	70	0,59 %
7	Ostrowik	205	1,80 %
8	Ostrów	420	3,62 %
9	Podbiel	410	3,59 %
10	Pogorzel	675	5,84 %
11	Ponurzyca	235	2,08 %
12	Regut	549	4,76 %
13	Stara Wieś	442	3,98 %
14	Tabor	61	0,50 %
15	Zabieźki	782	6,80 %
	Razem	11401	100,00 %

Wykres 1. Liczba mieszkańców wg poszczególnych miejscowości Gminy Celestynów Źródło: dane Urzędu Gminy w Celestynowie, 2013r.

Na przełomie ostatnich kilku lat dane demograficzne dla Gminy Celestynów były następujące:

Tab. 2. Zestawienie wybranych danych demograficznych z lat 1996-2013

(stan na dzień 1 stycznia każdego roku).

Źródło: dane Urzędu Gminy w Celestynowie, 2013 r.

Wyszczególnienie	1996	1999	2005	2010	2013
Ludność ogółem	10240	10425	10903	11318	11401
w tym kobiety	5259	5362	5621	5766	5884
Kobiety na 100 mężczyzn	105	106	106	104	107
Ludność w wieku (w liczbach bezwzględnych):					
-przedprodukcyjnym	3296	3191	2524	2205	2409
-produkcyjnym	5773	6023	6944	7453	7311
-poprodukcyjnym	1171	1211	1435	1660	1661
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	365	445	709	363	Brak danych
Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	6,3	7,4	10,6	4,9	Brak danych

Tab.3 Statystyka rejestracji zdarzeń w ewidencji ludności Gminy Celestynów w latach 2000- 2012. Źródło: dane Urzędu Gminy w Celestynowie, 2013 r.

Zdarzenia	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Urodzenia	128	112	106	104	130	147	144
Zgony	68	85	83	83	94	93	97
Przyrost naturalny	+60	+27	+23	+21	+36	+54	+47
Małżeństwa	64	52	66	64	154	78	155
Migracje	392	124	152	152	148	101	119
Emigracje	0	0	0	0	2	+1	0
Pobyty czasowe	94	90	127	149	68	105	103
Przemeldowania	153	184	125	142	108	90	65
Wymeldowania	Brak danych	99	108	112	134	104	203

Wykres 2: Przyrost naturalny gm. Celestynów.

źródło: dane Urzędu Gminy w Celestynowie, 2013r.

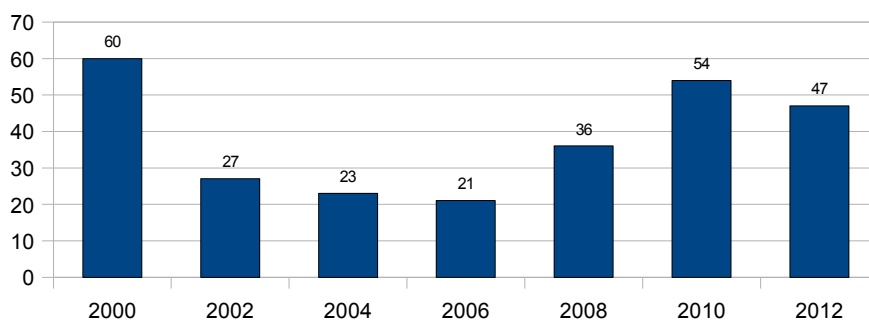

Tabela nr 2 przedstawia zmiany w liczbie ludności na terenie Gminy Celestynów. Jak widać, tempo wzrostu liczby ludności w ciągu ostatnich lat zwiększa się. Jest to związane głównie ze stale rosnącym przyrostem naturalnym, który w 2006 r. wynosił 21, natomiast w 2012 r. kształtuje się już na poziomie 47. Zmiany wielkości przyrostu naturalnego na przełomie kilku ostatnich lat prezentuje wykres nr 2.

Tab. 4. Struktura wieku i płci mieszkańców Gminy Celestynów w latach 2000-2012.*Źródło: dane Urzędu Gminy w Celestynowie, 2013 r.*

wiek	płeć	2002	2004	2006	2008	2010	2012
0-2	M	126	94	172	196	196	194
	K	112	105	156	186	220	203
3	M	46	62	34	66	73	69
	K	64	62	63	46	61	72
4-5	M	141	125	123	94	129	140
	K	115	114	112	120	103	137
6	M	69	69	77	67	55	63
	K	57	47	52	48	53	58
7	M	57	78	49	57	38	67
	K	60	68	60	63	64	45
8-12	M	416	376	353	341	318	290
	K	415	345	302	296	275	284
13-15	M	277	259	255	230	204	200
	K	237	270	252	199	188	182
16-17	M	200	188	171	170	171	131
	K	204	158	187	178	140	119
18	M	80	95	90	79	85	84
	K	101	96	78	107	92	67
19-65	M	3382	3481	3577	3706	3779	3800
19-60	K	3215	3358	3459	3518	3542	3544
Pow. 65	M	431	437	428	434	437	473
Pow. 60	K	961	968	946	990	1076	1163
RAZEM	M	5225	5256	5329	5440	5485	5511
	K	5541	5591	5667	5751	5814	5874
	M+K	10766	10847	10996	11191	11299	11385

2.2 Bezrobocie na terenie gminy

Bliskość Warszawy i postęp w dziedzinie informatyki zaczynają stymulować poszukiwanie źródeł dochodu dla mieszkańców gminy bez zmiany miejsca zamieszkania. W powiecie otwockim stopa bezrobocia liczona jako stosunek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym według stanu na 31.12.2010r. wynosiła 4,7%, przy czym dla województwa mazowieckiego wskaźnik ten osiągnął wartość – 7,1%, a dla kraju - 7,9%, w Gminie Celestynów zaś wyniósł 4,9%.

Tab. 5. Liczba bezrobotnych w Gminie Celestynów w latach 2002-2012.

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku, 2013 r.

Wyszczególnienie		2002	2004	2008	2011	2012
Ogółem		720	647	261	400	435
Kobiety		346	296	121	204	193
Wykształcenie	wyższe	25	13	b.d.	b.d.	b.d.
	Poliec. i śr. zaw.	167	178	b.d.	b.d.	b.d.
	Średnie ogólnokształcące	47	43	b.d.	b.d.	b.d.
	Zasadnicze zawodowe	239	256	b.d.	b.d.	b.d.
	Podstaw. i niepełnopedagogiczne	213	230	104	b.d.	176
Wiek	15-17	0	0	b.d.	b.d.	b.d.
	18-24	178	195	61	93	89
	25-34	171	164	b.d.	b.d.	b.d.
	35-44	157	171	b.d.	b.d.	b.d.
	45-54	160	163	b.d.	b.d.	b.d.
	55-59	22	24	80	125	121
	60-64	3	3			
Oferty pracy	Zgłoszone w okresie sprawozdawczym	0	7	0	0	0
	Na koniec okresu sprawozdawczego	0	2	0	0	0

2.3 Oświata

Na terenie Gminy Celestynów działają placówki na szczeblu przedszkolnym, podstawowym oraz gimnazjalnym. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają poniższe zestawienia:

Tab. 6. Wykaz szkół i przedszkoli funkcjonujących na terenie Gminy Celestynów w roku szkolnym 2012/2013 Źródło: dane Zakładu Obsługi Szkół, 2013 r.

lp.	Typ szkoły	adres	Liczba klas	Liczba uczniów	liczba nauczycieli pełnoetatowych	liczba nauczycieli niepełnoetat.
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionu "Zośka"	ul. Wrzosowa 42, Celestynów	21	458	33	6
2.	Szkoła podstawowa	ul. Fabryczna 6, Stara Wieś	13	224	22	4
3.	Szkoła podstawowa	ul. Wiatraczna 13, Regut	5	33	4	3
4.	Szkoła podstawowa	Ostrów 15	7	74	11	2
5.	Szkoła podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie (Mała Szkoła)	Podbiel 87	5	35	3	2
6.	Zespół Szkół, Gimnazjum z oddziałami dwujęzycznymi im. Por. J. Czumy "Skrytego"	ul. Św. Kazimierza 55, Celestynów	16	350	35	9
7.	Przedszkole samorządowe	ul. Szkolna 2, Celestynów	5	125	10	3
8.	Przedszkole samorządowe	ul. Mickiewicza 1, Stara Wieś	3	77	4	4
9.	Punkt przedszkolny	ul. Wiatraczna 1, Regut	1	25	1	2
10.	Punkt Przedszkolny	ul. Leśna 2 Pogorzal	1	25	1	1
RAZEM			77	1426	124	36

Tab. 7. Obwody szkolne w Gminie Celestynów.*Źródło: dane Zakładu Obsługi Szkół w Celestynowie, 2013 r.*

lp.	Typ szkoły	Adres	Obwód szkolny	Liczba uczniów klas w roku szkolnym 2012/2013
1	Szkoła podstawowa	Celestynów	Celestynów, Zabieźki, Lasek	458
2	Szkoła podstawowa	Stara Wieś	Stara Wieś, Pogorzel, Glina, Dyzin, Dąbrówka	224
3	Szkoła podstawowa	Regut	Tabor, Regut, Podbiel, Ponurzyca	33
4	Szkoła podstawowa	Ostrów	Ostrów, Ostrowik, Jatne	74
5	Gimnazjum	Celestynów	Cała gmina	350

2.4 Ochrona zdrowia

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Celestynowie prowadzi następujące poradnie:

- pobieranie badań,
- poradnia stomatologiczna,
- poradnia ginekologiczna,
- poradnia okulistyczna,
- poradnia laryngologiczna,
- poradnia rehabilitacji,
- medycyna pracy,
- poradnia pediatryczna,
- poradnia dermatologiczna.

3. Sfera przestrzenna

3.1 Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna -to urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej (osiedla, dzielnicy, miasta, zakładu przemysłowego itp.) w zakresie energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, transportu, teletechniki itp.

Właściwe zaopatrzenie obszaru Gminy Celestynów w urządzenia infrastruktury technicznej podniesie jakość życia mieszkańców, natomiast jej rozwój na terenach przeznaczonych pod inwestycje, może w znacznym stopniu podnieść atrakcyjność inwestycyjną gminy, a tym samym może przyczynić się do rozwoju gospodarczego.

Zaopatrzenie w wodę

Gmina posiada stosunkowo dobrze rozbudowaną sieć wodociągów grupowych (ponad 190 km, w tym przyłącza domowe z siecią rozdzielczą o długości ok. 110 km) zaopatrywaną z ujęć lokalnych. Ujęcia wody znajdują się w:

1) Celestynowie - dostarcza wodę do miejscowości: Celestynów, Dąbrówka, Stara Wieś, Lasek, Podbiel, Ponurzyca, Regut, Tabor.

2) Glinie - dostarcza wodę do miejscowości: Pogorzelska, Glina.

Sieć wodociągowa obsługująca m. Pogorzelska i Glina została połączona w miejscowości Stara Wieś z siecią wodociągową Stacji Uzdatniania Wody (SUW) Celestynów, dzięki czemu, w przypadku awarii SUW Glina, miejscowości Glina i Pogorzelska mogą być zasilane z SUW Celestynów. Podobne połączenie istnieje między siecią wodociągową obsługiwaną przez SUW Ostrów a miejscowością Glina. Spięcia sieci wodociągowych dokonano między wsią Dyżin i Glina.

3) Ostrowie - dostarcza wodę do miejscowości: Jatne, Dyżin, Ostrów, Ostrowik.

Miejscowość Zabieźki zaopatrywana jest w wodę z SUW Bocian w Kołbieli (gm. Kołbiel). Oprócz tego istnieją jeszcze ujęcia indywidualnych użytkowników, z których jednak wiele nie jest obecnie eksploatowanych.

Tab. 8. Długości sieci wodociągowej oraz ilość przyłączy w poszczególnych miejscowościach Gminy Celestynów.

źródło: dane Gospodarki Komunalnej w Celestynowie, 2012 r.

lp.	miejscowość	Długość sieci rozdzielczej [km]	Ilość przyłączy [szt.]
1	Celestynów	28	1384
2	Dąbrówka	10	311
3	Dyżin	4,8	107
4	Glina	7	325
5	Jatne	3,7	112
6	Lasek	1,6	59
7	Ostrowik	6	52
8	Ostrów	5	121
9	Podbiel	6	92
10	Pogorzal	5,9	258
11	Regut	7	149
12	Stara Wieś	3,2	172
13	Tabor	4	39
14	Zabieżki	4	208
15	Ponurzyca	10	91
	RAZEM	106,2	3480

Odprowadzanie ścieków

Odprowadzanie ścieków z terenu Gminy Celestynów odbywa się poprzez sieć kanalizacji sanitarnej (Celestynów, Glina, Pogorzal i Stara Wieś – częściowo) oraz do zbiorników bezodpływowych (w pozostałych miejscowościach). Sieć kanalizacyjna obsługiwana jest przez 4 centralne stacje podciśnieniowe w m. Celestynów, Glina, Pogorzal. Dodatkowo w m. Pogorzal i Celestynów w stosunkowo niewielkim stopniu działa system grawitacyjno - ciśnieniowy, który funkcjonuje za pomocą strefowych pompowni ścieków. Ścieki sanitarne z każdej zlewni przesyłane są dwoma równoległymi przewodami ciśnieniowymi do oczyszczalni ścieków w Otwocku.

Pozostałe miejscowości nie posiadają zbiorczych układów odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych. Ścieki z zabudowań jednorodzinnych oraz obiektów usługowo-

handlowych odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, a następnie wywożone do oczyszczalni ścieków.

W ostatnich latach znacznie wzrosło zainteresowanie budową ekologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków. Coraz więcej osób zamieszkujących miejscowości o niskim stopniu zurbanizowania decyduje się na ich zakup, dlatego też Urząd Gminy w Celestynowie prowadzi akcje propagujące budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz pozyskuje środki na dofinansowanie ich budowy.

Tab. 9. Długości sieci kanalizacyjnej oraz ilość przyłączy w poszczególnych miejscowościach Gminy Celestynów.

Źródło: dane Gospodarki Komunalnej w Celestynowie, 2012 r.

lp.	Miejscowość	Długość sieci [km]	Ilość przyłączy [szt.]
1	Celestynów	18,5	915
2	Glina	5,0	207
3	Stara Wieś	0,5	104
4	Pogorzel	6,0	183
RAZEM		30	1409

Oczyszczalnia ścieków w Otwocku (mechaniczno-biologiczna z podwyższonym poziomem usuwania biogenów), przerabia ścieki w stosunkowo niedużej ilości, a następnie oczyszczone ścieki odprowadzane są poprzez rz. Jagodziankę (Kanał Bieliński) do Wisły. Pojedyncze obiekty zlokalizowane na terenie Gminy Celestynów posiadają własne oczyszczalnie ścieków, jest nim m.in. Wojskowy Ośrodek Farmacji i Techniki Medycznej w Celestynowie. Odbiorcą ścieków oczyszczanych w ww. zakładowej oczyszczalni ścieków jest rów melioracyjny, a następnie ciek Antoninka i rzeka Świder.

Ponadto, na znacznym obszarze gminy problemem jest odprowadzanie wód deszczowych z powodu nieprzepuszczalnych warstw gleby, braku drożności istniejących rowów lub w ogóle braku rowów odwadniających, a także braku zbiorników retencyjnych mogących okresowo zatrzymać nadmiar wód. Dlatego też, w ciągu kilku ostatnich lat na terenie Gminy powstały 4 spółki wodne: Spółka Wodna Glina, Spółka Wodna Dyzin-Jatne, Spółka Wodna Podbiel, Spółka Wodna Pogorzel, Spółka Wodna Dąbrówka. Spółki wodne na terenie naszej gminy są tworzone w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń służących do ochrony przeciwpowodziowej, melioracji wodnych i prowadzenia racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych oraz wykorzystywania wody do celów przeciwpożarowych. W najbliższym czasie planowane jest założenie

kolejnych spółek wodnych.

Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy przebiegają następujące gazociągi wysokiego ciśnienia krajowego systemu przesyłowego: w północnej części gminy w rejonie miejscowości Pogorzelski gazociąg DN 400 mm CN 6,3 MPa relacji Świerk - Mory oraz wzdłuż drogi krajowej nr 17 Warszawa – Lublin gazociąg DN 500 mm CN 6,3 MPa relacji Rembelszczyzna – Wronów.

Gmina jest zaopatrywana w gaz ze stacji gazowej IO o przepustowości 6 tys. m^3/h zlokalizowanej poza obszarem gminy w miejscowości Kołbiel (gm. Kołbiel). Aktualnie gmina jest częściowo zgazyfikowana, głównie w rejonie miejscowości Celestynów i Lasek.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy występuje ogrzewanie indywidualne. Ogrzewanie opiera się głównie na węglu oraz na gazie i oleju.

Elektroenergetyka

Przez teren gminy przechodzi linia najwyższego napięcia 400 kV oraz wysokiego napięcia 110 kV, a ponadto linie średniego i niskiego napięcia. Główny Punkt Zasilający położony jest przy drodze krajowej nr 17 poza granicami gminy.

Telekomunikacja

Na terenie gminy działa dwóch operatorów: Telekomunikacja Polska S.A. i Netia. Sieć telefoniczna jest dobrze rozwinięta (linie napowietrzne, kablowe i światłowód). Część mieszkańców gminy (zwłaszcza Podbieli i Ponurzyca) korzysta z połączeń radiowych. W gminie zlokalizowanych jest 6 masztów telefonii komórkowej: w Celestynowie (4szt.), Regucie i Starej Wsi, dzięki którym istnieje zasięg do wszystkich sieci telefonii komórkowej.

3.2 Tereny komunikacyjne

Na sieć drogową Gminy Celestynów składają się:

a.) drogi krajowe:

- nr 17 (Warszawa– Zakręt – Garwolin – Lublin – Krasnystaw – Zamość – Tomaszów Lubelski – Hrebenne – Granica Państwa PL-UA),
- nr 50 (Ciechanów – Płońsk – Wyszogród – Sochaczew – Mszczonów – Grójec – Góra

Kalwaria – Mińsk Mazowiecki – Łochów – Ostrów Mazowiecka).

b.) drogi wojewódzkie:

- nr 797 Celestynów – Regut (do drogi nr 50),
- nr 862 Tabor – Podbiel (od drogi nr 50 do granicy południowej gminy).

c.) drogi powiatowe:

- nr 2371W Wola Karczewska – Glina – Stara Wieś – Dąbrówka – Celestynów,
- nr 2714W Dąbrówka – Celestynów,
- nr 2715W Celestynów – Dyzin – Glina – Pogorzel,
- nr 2716 Dyzin – Jatne – Ostrowik,
- nr 2717W Celestynów – Jednostka Wojskowa (do granicy gminy Kołbiel),
- nr 2718W przez Celestynów,
- nr 2719W Celestynów – Lasek – Tabor,
- nr 2721W Podbiel – Regut,
- nr 2732W przez Regut,
- nr 2733W przez Zabieźki,
- nr 2744W przez Ponurzycę.

d.) drogi gminne – łączna długość dróg gminnych wynosi 66 105 km, w tym powierzchnię bitumiczną posiada ok. 27,2%, żwirową – 62,5%, gruntową zaś – 10,3%.

Na sieć kolejową składają się odcinki dwóch linii:

- a) Warszawa – Lublin – przebiegająca przez całą gminę i obsługująca przystanki: Pogorzel Warszawska, Stara Wieś, Celestynów oraz Zabieźki. Jest to linia magistralna, zelektryfikowana, jednotorowa.
- b) Skierniewice – Łuków - przebiegająca przez południową, zalesioną część gminy, bez obsługi gminy. Jest to linia magistralna, zelektryfikowana, dwutorowa, przede wszystkim służąca przewozom towarowym omijającym Warszawę w kierunku wschód – zachód.

Łączność z większymi ośrodkami zapewnia również komunikacja autobusowa (linie prywatne).

3.3 Środowisko przyrodnicze i jego wpływ na rozwój gminy Celestynów

Położenie

Gmina Celestynów położona jest na terenie dwóch dużych jednostek geomorfologicznych: pradoliny Wisły oraz Równiny Garwolińskiej. Bliskość Warszawy oraz położenie w pasie doliny wielkiej rzeki sprawiły, że konieczne stało się zrównoważenie terenów zurbanizowanych i terenów o wartościach przyrodniczych. Ponadto, Gmina Celestynów jest tzw. „gmina leśną”, charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz pełni ważną funkcję w systemie równowagi ekologicznej. Zwarty kompleks lasów otwockich i celestynowskich stanowi największy maszyn leśny w środkowej części województwa mazowieckiego. Wchodzi też w skład korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, który rozciąga się wzdłuż doliny Wisły.

Usytuowanie w pasie doliny wielkiej rzeki, a także w pobliżu aglomeracji warszawskiej uwarunkowało włączenie części terenu gminy do struktur ochrony przyrody o znaczeniu ponadlokalnym:

- Mazowieckiego Parku Krajobrazowego (MPK),
- Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK),
- Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 – Bagno Całowanie (PLB 140011),
- Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty - projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 – Bagno Całowanie (PLH 140001),
- Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty - projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 – Bagna Celestynowskie (PLH 140022).

Mazowiecki Park Krajobrazowy (MPK)

Mazowiecki Park Krajobrazowy został utworzony w 1987 roku na terenach południowo-wschodniej części Warszawy (Wawer, Wesola), Józefowa, Otwocka, Karczewa oraz gmin: Wiązowna, Celestynów, Osieck, Sobienie-Jeziory, Kołbiel. Powierzchnia parku wynosi 15 519 ha, zaś strefa ochronna parku to dodatkowy obszar 7823 ha. Wspólnie z Kampinoskim Parkiem Narodowym i Chojnowskim Parkiem Krajobrazowym tworzy system Zielonego Pierścienia Warszawy. W 2001 roku otrzymał imię Czesława Łaszka - wieloletniego wojewódzkiego konserwatora przyrody, od lat związanego z Parkiem.

Ponad 70% powierzchni parku zajmują lasy, przede wszystkim lasy iglaste z niemal wszystkimi typami borów. Dominującym zespołem leśnym jest bór świeży, często występuje tu też bór wilgotny, porastający obniżenia między wydrami. Na terenie parku zachowały się również torfowiska wszystkich typów, m.in. rozległe „Bagno Całowanie” oraz inne zespoły

charakterystyczne dla obszarów podmokłych.

Na terenie MPK położone jest ok. 75% powierzchni gminy. Ochroną Mazowieckiego Parku Krajobrazowego nie zostały objęte: miejscowości Ostrów, Ostrowik, Jatne i Dyzin (w całości) oraz rejony zabudowane i zurbanizowane w miejscowościach: Glina, Pogorzel, Dąbrówka, Stara Wieś, Lasek, Celestynów, Regut i Zabieźki. Miejscowości Podbiel, Tabor i Ponurzyca w całości położone są na terenie MPK – wyznaczono tam jedynie strefy (tzw. tereny osadnicze), w której dopuszczalna jest zabudowa. Jest to szczególnie uciążliwe dla lokalnej społeczności ponieważ znacznie ogranicza możliwości rozwojowe i inwestycyjne na tym obszarze. Poza terenami osadniczymi w ww. miejscowościach możliwa jest jedynie zabudowa siedliskowa, jednak z powodu słabej jakości gleb rolnictwo na tym terenie zanika.

Bagno Całowanie

Bagno Całowanie znajduje się na najwyższej terasie nadzalewowej doliny środkowej Wisły, wyniesionej 5-15 m nad poziom rzeki. Położone jest przy krawędzi doliny i ciągnie się pasem o długości 15 km i szerokości ok. 3 km wzdłuż zbocza staroglacjalnej równiny moreny dennej, od miejscowości Osieck na południu do leśniczówki Torfy na północy. Największy fragment (ok. 2000 ha) to równina torfowa, którą tworzy kompleks torfowisk niskich, obficie zasilanych wodami podziemnymi, napływającymi od wschodu z wysoczyzny morenowej. Bagno Całowanie na terenie Gminy Celestynów możemy podziwiać w miejscowościach Ponurzyca i Tabor.

Na terenie obszaru stwierdzono występowanie zagrożonych w skali Europy i kraju siedlisk torfowiskowych, łąkowych, murawowych oraz leśnych (łęgi i bory bagienne). Szczególnym walorem obszaru jest mozaikowa struktura krajobrazu i związane z nią duże zróżnicowanie przyrodnicze, a co za tym idzie - bogactwo florystyczne i faunistyczne. Odnotowano tu ponad 500 gatunków roślin, wśród nich liczne rzadkie i zagrożone, a także rzadkie gatunki motyli. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

4. Turystyka

Walory turystyczne – zespół elementów środowiska naturalnego oraz elementów pozaprzyrodniczych, które wspólnie lub każde z osobna są przedmiotem zainteresowania turystów.

Walory turystyczne możemy podzielić ze względu na motywy podróży na:

- *walory wypoczynkowe,*

- *walory specjalistyczne,*
- *walory krajoznawcze.*

Walory wypoczynkowe mają miejsce wtedy, gdy podstawowym motywem podróży jest chęć wypoczynku. Możemy do nich zaliczyć: klimat, plaża, woda, obecność lasu.

Na walory wypoczynkowe Gminy Celestynów składają się głównie krajobrazy z dużymi kompleksami leśnymi oraz wyjątkowy topoklimat tworzony przez dominujące na tym obszarze bory sosnowe (sprzyjające leczeniu schorzeń dróg oddechowych).

Kolejnym rodzajem walorów turystycznych są **walory specjalistyczne**. Występują one wtedy, gdzie głównym motywem jest chęć aktywnego spędzenia czasu. Są one powiązane z obecnością wartości przyrodniczych takich jak: obecność skał, czystej wody, głębokich zbiorników wodnych, bogatej flory i fauny, odpowiednie warunki klimatyczne itp.

Na terenie Gminy Celestynów występuje również ten rodzaj walorów w postaci bogatej flory i fauny. Najlepsze warunki do uprawiania turystyki specjalistycznej istnieją na Bagnie Całowanie, które od lat jest ulubionym miejscem prowadzenia obserwacji przez ornitologów (również amatorów) z okolic Warszawy. Na atrakcyjność tego miejsca składa się szeroki, otwarty krajobraz oraz możliwość obserwowania bytujących na tym terenie wielu gatunków ptaków, a także roślin bagiennych.

Obszar gminy jest również dogodnym terenem do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Jego atrakcyjność związana jest z gęstą siecią dróg i ścieżek leśnych nadających się do wędrowek i spacerów – część z nich jest oznakowana jako szlaki piesze lub rowerowe. Szlaki te zostały zaprojektowane w taki sposób, by ich trasy służyły nie tylko celom rekreacyjno turystycznym, ale również jako trasy dydaktyczne.

Różnorodność i niepowtarzalność środowiska naturalnego na terenie Gminy Celestynów sprawia, że miejsce to jest atrakcyjne również pod względem edukacyjnym.

Na walory edukacyjne obszaru składają się takie czynniki jak:

- bogactwo lasów o stosunkowo niskim stopniu przekształcenia szaty roślinnej, charakteryzujących się bogatą florą i fauną,
- zróżnicowanie form terenu reprezentatywne i typowe dla obszarów pradolin,
- bardzo dobre połączenie komunikacyjne z większymi miastami,
- ciekawe miejsca historyczne i kulturowe.

Zajęcia dydaktyczne odbywają się zarówno w szkołach, jak i w terenie (np. Centrum Edukacji Leśnej) i spełniają następujące funkcje:

- kształtują świadomość ekologiczną społeczeństwa w stosunku do lasu i gospodarki w lesie oraz w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania ze wszystkich jego funkcji,

- upowszechniają w społeczeństwie wiedzę o środowisku leśnym,
- kształtują i promują proekologiczną i zrównoważoną gospodarkę leśną,
- budują zaufanie społeczne dla działalności zawodowej leśników.

O *walorach krajoznawczych* mówimy, gdy podstawowym motywem jest chęć zwiedzania, podróżowania, poznawania zabytków i kultury. Są to:

- walory, które mogą być wykorzystane (np. muzea i zabytki),
- walory przyrodnicze i antropogeniczne.

W przypadku Gminy Celestynów walory krajoznawcze stanowi głównie krajobraz naturalny z niewielkimi wpływami antropogenicznymi o znacznej wartości przyrodniczej w następujących postaciach:

- zbiorowiska leśne takie jak: bór sosnowy suchy, bór sosnowy świeży, bór mieszany, bór mieszany wilgotny, bór bagienny, grądy (lasy liściaste), tereny olsów torfowcowych, porzeczkowych, tereny łąkowe,
- zbiorowiska roślinności bagiennej i torfowiskowej takie jak: torfowiska wysokie, przejściowe oraz niskie.

Wymienione wyżej formy szaty roślinnej często występują granicznie tworząc unikalne w skali kraju zbiorowiska. Z ponad 200 gatunków roślin występujących na terenie gminy, 30 objęto ochroną całkowitą lub częściową.

Wielkoobszarowe kompleksy lasów, bagien i łąk są znakomitym siedliskiem dla bytowania fauny. Na terenie gminy występuje 16 gatunków ssaków chronionych. Bardzo licznie występują gatunki ryb (32) oraz ptactwa, z których 53 należą do rzadkich lub bardzo rzadkich. Pośród gadów 6 gatunków jest objętych ochroną, wśród płazów – 11 gatunków chronionych, bezkręgowców – 14 gatunków chronionych.

Na terenie gminy nie ma zbyt wielu cennych zabytków architektonicznych, ale na pewno warte zobaczenia są zespoły starej drewnianej zabudowy letniskowej z bogatymi zdobieniami (tzw. "Świdermajery"), stara zabudowa wiejska we wsiach Ponurzyca, Regut i Podbiel oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

- Park przy Dworku Radzińskich w Celestynowie – nieduży park o charakterze krajobrazowym z cennymi egzemplarzami starodrzewia: dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, a także wiązy, klony, świerki i modrzewie. Na terenie parku znajdują się trzy pomniki przyrody – dęby szypułkowe, a we wschodniej części założenia znajduje się fragment starej,

dębowej alei wjazdowej.

- Park w Strzępkach (k/m. Lasek) przy Willi Katelbachów – park krajobrazowy powiązany z otaczającymi lasami, w części przy zabudowaniach geometryczne elementy kompozycji nawiązujące do wcześniejszych założeń parku typu włoskiego (barokowego). Znajduje się tu wiele starodrzewia, np. okazałe egzemplarze dębów, w sumie 153 drzew liściastych, w tym 42 dęby; oraz 48 drzew iglastych. Park ogrodzony jest stalowym płotem z kutych elementów. Jednym z najciekawszych elementów małej architektury parku jest brama zawieszona na dwóch potężnych słupach betonowych: wschodni - zwieńczony latarnią, zachodni - tworzy rodzaj muru z furtką. Przejście w murze sklepione jest kolebkowo. W pobliżu parku znajdują się nasadzenia alejowe prowadzące do dawnych dóbr rodziny Jankowskich oraz wewnątrz na planie prostokąta utworzone przez rosnące wokół lipy.

- Park leśny w Celestynowie przy Willi Abramowiczów – park krajobrazowy z przewagą drzewostanu sosnowego charakterystycznego dla tego rejonu.

Z wymienionych czynników, jasno wynika, iż atrakcyjność turystyczna Gminy Celestynów opiera się głównie na warunkach środowiska naturalnego. Takie walory są szczególnie interesujące dla mieszkańców większych miast, którzy zmęczeni ciągłym zgiełkiem cywilizacyjnym, coraz częściej szukają spokoju właśnie w takich miejscach. Szczególna przydatność turystyczno-rekreacyjna wynika w dużej mierze z położenia w sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej oraz dobrego z nią połączenia (PKP, linie autobusowe). Oferta turystyczna powinna być zatem skierowana głównie do turystów z miast, a preferowaną formą turystyki jest turystyka weekendowa².

4.1 Baza turystyczna

Baza gastronomiczna

Na terenie gminy występuje jeszcze niezbyt intensywnie rozbudowana baza gastronomiczna, na którą składają się dwie pizzerie, bar orientalny oraz dwie karczmy. Usługi

---

² *Turystyka weekendowa* – nazywana też wypoczynkiem świątecznym, należy współcześnie do coraz popularniejszych rodzajów turystyki. Jej popularność wynika ze wzrastającego popytu na krótkotrwały wypoczynek poza miejscem pracy i zamieszkania, ale w niezbyt dużej odległości od tych miejsc. Potrzeba odbudowy, zachowania oraz ochrony sił fizycznych i psychicznych współczesnego człowieka po cotygodniowej, często stresującej pracy i życiu w mieście, zwłaszcza dużym, stanowi ważny czynnik popytu na ten rodzaj turystyki. – W. Gaworecki *Turystyka*

świadczone w wymienionych lokalach nie są wystarczające do zaspokojenia potrzeb turystów.

Baza noclegowa

Miejsca noclegowe w gminie znajdziemy jedynie w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Celestynowie, w gospodarstwie agroturystycznym w Glinie oraz w salach bankietowych w miejscowościach: Regut, Celestynów, Jatne i Ostrowik.

Baza towarzysząca

Do bazy towarzyszącej na terenie Gminy Celestynów możemy zaliczyć:

a) połączenia komunikacyjne

Łączność z większymi miastami zapewniają linie kolejowe i komunikacja autobusowa oraz licznie przebiegające przez dany obszar drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

b) szlaki turystyczne

Przez teren Gminy Celestynów przebiegają następujące szlaki:

- 4 szlaki piesze PTTK o łącznej długości 76 km,
- pozostałe 4 szlaki piesze o łącznej długości 36,30 km,
- 2 szlaki rowerowe (rowerowe ścieżki dydaktyczne) o łącznej długości 24,30 km.

c) parkingi leśne niestrzeżone

Na terenie gminy znajduje się 8 parkingów leśnych niestrzeżonych.

d) Centrum Edukacji Leśnej (CEL)

Centrum Edukacji Leśnej w Celestynowie powstało w ramach funkcjonowania Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Warszawskie”. Idea powstania Centrum Edukacji Leśnej związana jest z akcją prowadzoną przez Nadleśnictwo Celestynów pt. *Program Edukacji Społeczeństwa*. Dzięki niej, rozpoczęto zajęcia edukacyjne mające na celu podnoszenie świadomości społeczeństwa poprzez upowszechnianie wiedzy o środowisku leśnym i jego znaczeniu dla warunków życia ludzkiego. Program zakłada również uświadamianie ludzi o wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej, kształtowanie postawy ekologicznej i kulturalnego zachowania się w lesie oraz odpowiedzialności przy korzystaniu z funkcji lasu.

Kompleks CEL obejmuje: budynek Centrum Edukacji Leśnej, budynek do obsługi pola namiotowego, wiatę z grillem i miejscem na ognisko, pole namiotowe, arboretum, łąkę kwietną, zwierzyńiec oraz edukacyjno - sprawnościowy plac zabaw dla dzieci.

W budynku CEL do dyspozycji są trzy oddzielne pomieszczenia: sala z ekspozycją leśną z wypchanymi zwierzętami, sala z makietą pt. "Cykl życia lasu" oraz sala dydaktyczna. W salach tych przeszkoleni pracownicy nadleśnictwa prowadzą ciekawe zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Z zajęć mogą korzystać przedszkolaki, uczniowie i studenci.

4.2 Infrastruktura sportowa

Orlik

Inwestycja zrealizowana została w ramach rządowego programu "Moje boisko - Orlik 2012". Oficjalne otwarcie orlika odbyło się 20 maja 2010r. Na nowoczesny kompleks składają się: boisko do gry w piłkę nożną o wymiarach 30 m na 60 m oraz boisko wielofunkcyjne o wymiarach 19,1 m na 32,1 m. Wraz z boiskami wybudowana została szatnia oraz zaplecze socjalne. Inwestycja dofinansowana została przez Ministerstwo Sportu oraz Urząd Marszałkowski.

Skatepark

Skatepark znajduje się w centrum Celestynowa, tuż obok kompleksu boisk „Orlik 2012." Nawierzchnia skateparku wykonana jest z kostki. Zamontowanych jest 6 przeszkód :

- Bank Ramp,
- Manualbox,
- Poręcz prosta,
- Quoter,
- Funbox z grindboxem 2/3,
- Funbox z rurką 2/3 .

Inne

Poza wyżej wymienionymi elementami bazy towarzyszącej na terenie gminy możemy znaleźć jeszcze takie obiekty jak:

- stadnina koni w Ponurzyicy,
- stadnina koni w Podbieli,
- gospodarstwo agroturystyczne w Glinie.

5. Przemysł, działalność gospodarcza i rolnictwo.

Według grup branżowych – REGON wg sekcji PKD 2007 zarejestrowana w Gminie Celestynów liczba podmiotów gospodarczych na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosiła:

Tab. 10. Wykaz podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (wg danych z 31.12.2010 r.)

<u>Wyszczególnienie</u>	<u>31.12.2010r.</u>	<u>Udział procentowy</u>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	1,54
Przetwórstwo przemysłowe	139	14,26
Dostawa wody	6	0,62
Budownictwo	182	18,67
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	276	29,31
Transport i gospodarka magazynowa	50	5,13
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	21	2,15
Informacja i komunikacja	22	2,26
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	22	2,26
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13	1,33
Działalność profesjonalna, naukowa, techniczna	64	6,56
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	35	3,59
Aministracja publiczna i obrona narodowa	9	0,92
Edukacja	30	3,08
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	2,15
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	1,54
Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	55	5,64
Ogółem	975	100,00
W tym w sektorze publicznym	28	2,87

Zgodnie z danymi statystycznymi opracowanymi na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010, zarówno w skali powiatu, jak i w skali województwa powierzchnia gruntów rolnych w gminie Celestynów jest stosunkowo mała. Średnia wielkość gospodarstw rolnych ogółem wynosiła 4,08 ha, użytków rolnych 2,55 ha, gospodarstw indywidualnych 5,24 ha, użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych 3,58 ha.

Tab. 11. Ilość gospodarstw rolnych ogółem według grup obszarowych użytków rolnych*Źródło: Powszechny Spis Rolny (2010 r.)*

Grupy obszarowe użytków rolnych	Gospodarstwa – w liczbach bezwzględnych
Do 1 ha	241
1-5	310
5-10	61
10-15	8
15 ha i więcej	5
OGÓŁEM	625

Wskazuje to więc na marginalne znaczenie w gminie produkcji rolnej w stosunku do innych działów gospodarki. Wynika to przede wszystkim z jakości występujących tu gleb – dominują użytki rolne niskich klas bonitacyjnych: IV, V i VI, które nie stwarzają dobrych warunków dla dalszego rozwoju rolnictwa w gminie. Dlatego też, Gmina Celestynów planuje utworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w rejonie miejscowości Ostrów, Ostrowik i Jatne, w celu utworzenia specjalnej strefy przemysłowej, w której możliwe będzie stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju pozostałych gałęzi przemysłu. Wymienione miejscowości wydają się najdogodniejszym obszarem do przeznaczenia na ten cel, ponieważ występują tam duże skupiska terenów rolnych, które położone są poza formami ochrony przyrody (Mazowiecki Park Krajobrazowy, Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu). Ponadto, przebiega tam droga krajowa nr 17, która w najbliższych latach ma zostać rozbudowana do klasy drogi ekspresowej, dlatego też wskazane jest powstawanie tam nowych zakładów przemysłowych z uwagi na dogodne warunki komunikacyjne.

Rozdział II. Analiza SWOT

1. Założenia możliwości rozwojowych

Określenie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń to analiza SWOT, czyli analiza organizacji. Wynik jej daje możliwość zobrazowania obecnej sytuacji gminy i daje podstawę do przyszłego określania celów. Równocześnie w skrótowny, prosty sposób pozwala spojrzeć na gminę oraz uzmysłwić sobie własną sytuację obecną i przyszłą.

Nazwa analizy SWOT pochodzi od pierwszych liter analizowanych czynników w języku angielskim: S (strengths) – silne strony, W (weaknesses) – słabe strony, O (opportunities) – szanse, T (threats) – zagrożenia. Są to cechy zależne, warunkowane działaniami, aktywnością, środkami finansowymi gminy i przez nią możliwe do zmiany bądź podtrzymania (wzmocnienia). Analiza szans i zagrożeń to analiza otoczenia gminy. Identyfikuje ona możliwy wpływ otoczenia na gminę. Wpływ ten nie jest zależny bezpośrednio od aktywności gminy.

Możliwości rozwojowe Gminy Celestynów, wyznaczają dwa podstawowe uwarunkowania:

a.) położenie w Obszarze Metropolitalnym Warszawy

Celestynów jest jedną z 8 gmin powiatu otwockiego, stanowiącego południowo-wschodnią część obszaru metropolii warszawskiej. Celestynów nie graniczy bezpośrednio z Warszawą, ale odległość z centrum Celestynowa do centrum Warszawy wynosi tylko 40 km. Bliskość Warszawy - stolicy Polski i dużej metropolii europejskiej, stanowi jedno z najważniejszych uwarunkowań zewnętrznych, oddziałując na Gminę Celestynów w sposób pozytywny i negatywny zarazem. Uwarunkowania te dotyczą:

- zagadnień społecznych,
- infrastruktury technicznej,
- gospodarki przestrzennej i środowiska naturalnego,
- działalności gospodarczej na terenie gminy.

b.) znakomity mikroklimat tworzony przez lasy sosnowe

Mikroklimat tworzony przez lasy sosnowe ukierunkowuje Gminę Celestynów w stronę wykorzystania walorów środowiskowych na cele wypoczynku lokalnego i/lub rozwoju turystycznego. Uwarunkowania te pozwalają na dalszy rozwój gospodarczy gminy w obszarach:

- tzw. czystego przemysłu (informatyka, elektronika, telekomunikacja, itp.),
- centrum usług medycznych, opieki zdrowotnej, sanatoryjnej (kliniki medyczne, domy

pomocy społecznej dla osób z Polski i zagranicy, ośrodki rehabilitacyjne, itp.),

- turystyki i wypoczynku (zajazdy, hotele, atrakcje turystyczne - stadniny koni, obserwatoria ornitologiczne, skanseny, stanowiska archeologiczne, itp.),
- edukacji i szkolenia (szkolnictwo komercyjne wykorzystujące lokalne obiekty naukowe oraz środowisko naturalne).

2. Diagnoza mocnych i słabych stron Gminy Celestynów.

Silne strony:

- Rozbudowana sieć komunikacyjna (dojazd do gminy ułatwiają przede wszystkim drogi krajowe nr 50 i 17, linia kolejowa oraz regularne kursy autobusowe)
- Dogodne położenie w pobliżu Warszawy
- Walory przyrodnicze: mikroklimat tworzony przez lasy sosnowe, obszar NATURA 2000, Mazowiecki Park Krajobrazowy
- Wysoki stopień zwodociągowania gminy
- Ludzie aktywni zawodowo
- Zaplanowane strefy przemysłowe
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- Wysoki poziom edukacji
- Skoncentrowane osadnictwo w większości miejscowości gminy
- Wiodące podmioty gospodarcze o znaczeniu ponadregionalnym

Słabe strony:

- Słaby rozwój infrastruktury rekreacyjno – sportowej
- Powolne tempo rozwoju sieci kanalizacyjnej
- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
- Rozdrobnienie gruntów rolnych
- Słaba jakość istniejących dróg gminnych i powiatowych
- Słaba organizacja przedsiębiorstw
- Mała liczba przedszkoli i świetlic wiejskich
- „Bałagan urbanistyczny” (brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)

- Niska świadomość ekologiczna („dzikie” wysypiska śmieci w lasach)
- Obsługa medyczna niezaspokajająca potrzeb mieszkańców (mała ilość lekarzy)
- Niska inicjatywa społeczna
- Słaba promocja turystyczna gminy
- Słaba jakość gleb powodująca zanik rolnictwa

3. Szanse i zagrożenia

Szanse:

- Zagospodarowanie i utworzenie terenów rekreacyjnych
- Wykorzystanie potencjału finansowego Warszawy (inwestorzy, turyści)
- Pozyskiwanie nowych inwestorów z Obszaru Metropolitalnego Warszawy
- Utworzenie stref przemysłowych
- Wykorzystanie środków UE
- Celestynów jako lider związku międzygminnego
- Promocja gminy (udział w targach, strona internetowa, broszury informacyjne itp.)
- Rozwój innowacyjności i wspieranie rozwoju ośrodków nowoczesnych technologii (na przykładzie Parku Innowacyjnego Celestynów – Unipress w Lasku)
- Wzmacnianie współpracy z Obszarem Metropolitalnym Warszawy
- Wykorzystanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego (rozwój agroturystyki i ekoturystyki)
- Wspieranie rozwoju turystyki weekendowej i konferencyjno - szkoleniowej

Zagrożenia:

- Składowisko odpadów w pobliżu granic gminy
- Zbyt niskie dochody budżetu w stosunku do realizacji planowanych zadań
- Wzrost bezrobocia
- Bariery dla przedsiębiorczości i osadnictwa (np. Mazowiecki Park Krajobrazowy)
- Wysoka konkurencyjność sąsiednich gmin

Rozdział III. Misja i wizja Gminy Celestynów

1. Wizja

Główną funkcją wizji jest syntetyczne przedstawienie intencji mieszkańców gminy, co do jej kierunków rozwoju, ma służyć również jako przesłanie zewnętrzne o charakterze marketingowym. W tych intencjach uwzględnione zostały podstawowe zadania w zakresie zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. Wizja jednostki terytorialnej to opis oczekiwanego w przyszłości stanu tej jednostki.

Wizja jest strategiczną odpowiedzią na problemy, które zostały zidentyfikowane na poziomie analitycznym formułowania strategii rozwoju lokalnego (raportu o stanie gminy, analizy SWOT). Następnym krokiem po ustaleniu wizji jest skonkretyzowanie tej odpowiedzi, czyli określenie sposobów rozwiązania istniejących problemów, jak wykorzystywać szanse i unikać zagrożeń, jak opierać się o silne strony gminy i eliminować te słabe. Odpowiedzi na te pytania zostały ustalane na poziomach:

- 1) Wizji,
- 2) Misji,
- 3) Celów głównych.

Na poszczególne komponenty wizji składają się następujące modele:

- społeczny,
- gospodarczy,
- edukacyjny,
- ekologiczny.

Na tym etapie wyznaczenia wizji jako główny priorytet przyjęto model społeczny. W dalszej kolejności równorzędnie model gospodarczy i edukacyjny, a następnie ekologiczny.

Na podstawie powyższych ustaleń powstały następujące propozycje brzmienia wizji:

1. Kraina mądrych gospodarnych leśników.
2. Nauką i pracą mieszkańcy gminy się bogacą.
3. Kraina mądrości, szczęśliwości i życzliwości.
4. Zielona iskierka.
5. Życzliwość i praca gminę wzbogaca.
6. Celestynów to miejsce ludzi życzliwych i światłych, to miejsce dostatku i szczęścia.
7. Pośród lasów obywateli wielu, mądrością i pracą dochodzi do celu.

8. Leśny eden.
9. Myślę, więc wybieram Celestynów.
10. Celestynów - dobra okolica - lepsza niż stolica.
11. Celestynów szansą dla młodych.
12. Stabilny rozwój obywateli gminy w krainie lasów.

Wybrano wersję „Pośród lasów obywateli wielu, mądrością i pracą dochodzi do celu”, która uległa dalszej modyfikacji do postaci:

**„Kraina podwarszawskiej, dziewiczej przyrody, gdzie obywateli wielu,
mądrością i pracą dochodzi do celu”.**

2. Misja

W najogólniejszym ujęciu misja to: sens istnienia, cel do spełnienia, powód, dla którego coś istnieje. Misja strategii to zwarte i realistyczne sformułowanie filozofii, celów i zasad rozwoju. Uwzględniając zmieniającą się sytuację w otoczeniu, wzrost możliwości rozwojowych i oczekiwań mieszkańców gminy, wygenerowano kilkanaście propozycji misji:

1. Wychodzić naprzeciw potrzebom mieszkańców.
2. Kreować rozwój dla dobra obywateli.
3. Spełniać oczekiwania mieszkańców.
4. Ułatwiać życie mieszkańców.
5. Stworzyć dla obywateli małą ojczyznę.
6. Służyć ludziom.
7. Działać dla społeczeństwa i na rzecz jego rozwoju.
8. Stwarzać warunki dla godnego życia mieszkańców.
9. Dążyć do poprawy jakości życia.
10. Zapewnić bezpieczeństwo.
11. Inspirować obywateli do działania.
12. Tworzyć lepsze jutro.

Wstępnie wybrano wersję: „Działać dla społeczeństwa i na rzecz jego rozwoju”, która po weryfikacji przyjęła następujący kształt:

„Działać dla lokalnego społeczeństwa i na rzecz jego stabilnego rozwoju”.

Rozdział IV. Cel główny i cele szczegółowe

1. Cel główny

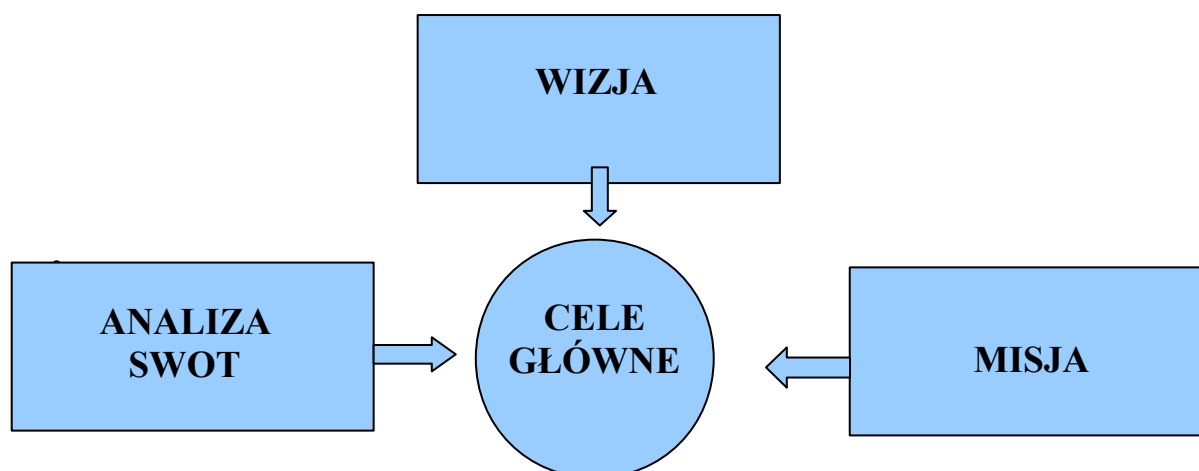
Cel główny Strategii Rozwoju Gminy Celestynów określa w sposób skrótowy misja i wizja Gminy Celestynów:

Misja: „Działać dla lokalnego społeczeństwa i na rzecz jego stabilnego rozwoju”.

Wizja: „Kraina podwarszawskiej, dziewiczej przyrody, gdzie obywatele wielu, mądrością i pracą dochodzi do celu”.

W toku prac warsztatowych określono wiązkę celów strategicznych, które wynikają z analizy SWOT, odpowiedzi strategicznej wyrażonej w formie wizji i misji gminy. Proces wyznaczenia celów strategicznych został przedstawiony w poniższym diagramie, pokazującym schemat pracy podczas warsztatów strategicznych.

Wykres 3. Schemat dochodzenia do celów głównych

Na podstawie ustalonej wizji i misji ustalono:

a.) Trzy cele główne strategii:

- I. Dbalność o zachowanie środowiska naturalnego przy jednoczesnym wykorzystaniu jego unikalnych walorów jako motoru dynamicznego rozwoju gminy.
- II. Dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu życia mieszkańców, zwłaszcza edukacji.
- III. Aktywizacja kreatywnego społeczeństwa lokalnego, dumnego ze swojego miejsca zamieszkania.

b.) Cztery cele kierunkowe:

- I. Zrównoważony rozwój gospodarczy.
- II. Zrównoważony rozwój środowiska.
- III. Zrównoważony rozwój społeczny.
- IV. Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny.

2. Cele szczegółowe

Ustalono cele szczegółowe odpowiadające poszczególnym celom kierunkowym. Po ostatecznej weryfikacji wyszczególniono następujące cele szczegółowe:

Dla celu „zrównoważony rozwój gospodarczy”:

1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.
2. Poprawa stanu technicznego dróg i rozbudowa sieci dróg.
3. Poprawa obsługi mieszkańców w zakresie komunikacji publicznej.
4. Promocja atrakcyjności gminy.
5. Zagospodarowanie obiektów zabytkowych i historycznych.
6. Rozwój turystyki.

Dla celu „zrównoważony rozwój środowiska”:

1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.
2. Uporządkowanie gospodarki odpadami.
3. Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców.
4. Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych.

Dla celu „zrównoważony rozwój społeczny”:

1. Podnoszenie poziomu oświaty oraz edukacji mieszkańców plasującego gminę w pierwszym kwartylu dla Polski.
2. Poprawienie stanu bazy sportowo-rekreacyjnej.
3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
4. Upowszechnienie kultury.
5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i osobistego mieszkańców.
6. Przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniom społecznym.
7. Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

Dla celu „zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny”:

1. Uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem architektury krajobrazu.
2. Rozwijanie poziomu zarządzania gminą.
3. Poprawa gospodarowania nieruchomościami publicznymi.
4. Uzyskanie wsparcia społecznego dla działań mających na celu rozwój gminy.
5. Scalanie gruntów poprawiających warunki zagospodarowania.

Wiązka celów szczegółowych jest tym elementem strategii, który po realizacji będzie determinował rozwój gminy. Na cele szczegółowe w pierwszej kolejności są przeznaczane fundusze z budżetu gminy, funduszu sołectkiego oraz środki z funduszy zewnętrznych. Zatem wiązka celów szczegółowych istotna jest z punktu widzenia rozwoju, jest przy tym mierzalna oraz dająca efekt w czasie.

Rozdział V. Strategie sektorowe

1. Strategia

Dylematy rozwoju gospodarczego obejmują zagadnienia ochrony zasobów naturalnych gminy przy równoczesnym inicjowaniu przedsięwzięć gospodarczych nienaruszających w sposób zasadniczy stanu przyrody gminy. Duże inwestycje przemysłowe wydają się zatem poza zasięgiem. Sektory rekreacyjny i turystyczny nie mają dużych przewag konkurencyjnych, jednak ze względu na bliskość Warszawy należy wspierać ich rozwój.

W tabeli przedstawiono dokonane wybory strategiczne.

lp.	Dylematy rozwojowe	kompromis	koncentracja
1.	Preferować gospodarkę czy ochronę środowiska?	Preferować przedsięwzięcia czyste ekologicznie	
2.	Preferować inwestycje przemysłowe czy drobną przedsiębiorczość?		Wyznaczać strefy dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.
3.	W jakim zakresie preferować sektor rekreacyjny i turystyczny?		Wspomagać rozwój sektora rekreacyjnego i turystycznego.
4.	Jakie instrumenty gminne finansowe będą stymulowały rozwój gospodarczy?		1. Promowanie przedsiębiorczości. 2. Stworzenie uporządkowanej polityki podatkowej. 3. Rozwój infrastruktury technicznej. 4. Informacja obywatelska.
5.	Rozwój finansować z budżetu czy korzystać ze środków zewnętrznych?		1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych – dotacji UE. 2. Wykorzystywanie finansowej dźwigni rozwojowej.

Tylko w obszarze środowiskowym konieczne jest wyważenie racji gospodarczych i ochrony środowiska. Wydaje się, że kompromisowe działania mogą przynieść najlepsze rezultaty. W pozostałych przypadkach możliwa jest koncentracja działań. Zdecydowano się na preferencję małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspomaganie rozwoju sektora rekreacyjnego i turystycznego. Jednoznaczne są również kierunki dotyczące promowania przedsiębiorczości oraz pozyskiwania środków zewnętrznych.

W oparciu o sporządzoną szczegółową analizę SWOT, zostały wyznaczone cele szczegółowe rozwoju gospodarczego. Przyjęta w strategii struktura celów kierunkowych i celów strategicznych.

1.1 Zrównoważony rozwój gospodarczy

Cel szczegółowy: *Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.*

Cele operacyjne, takie jak:

- wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych instytucji około biznesowych działających na rzecz upowszechnienia mikro i małej przedsiębiorczości, wzmocnienie istniejących,
- wspieranie powstawania gospodarstw agroturystycznych poprzez organizowanie szkoleń dla osób zainteresowanych prowadzeniem takiej działalności,
- uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów pod inwestycje,
- modernizacja istniejącej infrastruktury w celu dostosowania do potrzeb istniejących zakładów przemysłowych,
- opracowanie i stosowanie systemu ulg oraz preferencji dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, inwestujących lub wprowadzających nowoczesne technologie,
- wspomaganie przedsiębiorczości poprzez współdziałanie władz gminy z krajowymi agencjami i fundacjami rozwoju oraz lokalnymi przedsiębiorcami,
- wypracowanie form współpracy i współdziałania w realizacji zadań samorządu na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego,
- przygotowanie rolnictwa do skutecznej konkurencji z rolnictwem unijnym,
- wspieranie przestawienia się gospodarstw rolnych na produkcję metodami ekologicznymi.

Cel szczegółowy: Poprawa stanu technicznego dróg i rozbudowa sieci dróg.

Cele operacyjne, takie jak:

- systematyczna budowa i modernizacja dróg gminnych,
- poprawa stanu technicznego dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych wraz z budową urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i samochodów,
- budowa i modernizacja urządzeń infrastrukturalnych zapewniających poprawę bezpieczeństwa ruchu samochodów i pieszych (chodniki, oświetlenie uliczne, ścieżki rowerowe, przejścia dla pieszych, „spowalniacze ruchu”, znaki drogowe i informacyjne),
- budowa ścieżek rowerowych.

Cel szczegółowy: Poprawa obsługi mieszkańców w zakresie komunikacji publicznej.

Cele operacyjne, takie jak:

- poprawa komfortu oraz bezpieczeństwa podróżowania pociągami i autobusami,
- modernizacja przystanków kolejowych i autobusowych znajdujących się na terenie gminy,
- powiązanie komunikacji kolejowej z systemem szybkiej kolei miejskiej (aglomeracja warszawska),
- utworzenie nowych połączeń komunikacyjnych dla peryferyjnych miejscowości Gminy Celestynów.

Cel szczegółowy: Promocja atrakcyjności gminy.

Cele operacyjne, takie jak:

- opracowanie kompleksowego programu promocji gminy wskazującego na jej atrakcyjność rekreacyjno-wypoczynkową, osadniczą i inwestycyjną,
- promocja walorów turystycznych i agroturystycznych,
- promocja walorów dydaktycznych gminy,
- przygotowanie oferty promującej tereny inwestycyjne gminy,
- nawiązanie stałej partnerskiej współpracy z gminami w kraju i z zagranicy,
- ujednoczenie i klarowne oznakowanie gminy – urzędów, ulic, zabytków, instytucji i innych miejsc użyteczności publicznej,
- wypromowanie imprez kulturalnych i sportowych identyfikowanych z gminą i jej

walorami (np. dla turystyki pieszo-rowerowej, narciarstwa biegowego, zbieractwa runa leśnego),

- wydanie publikacji na temat historii Gminy Celestynów,
- stworzenie produktu marketingowego pod hasłem „Celestynów... mój zielony zakątek!”.

Cel szczegółowy: Zagospodarowanie obiektów zabytkowych i historycznych.

Cele operacyjne, takie jak:

- pozyskanie praw (własności, użytkowania) do obiektów o walorach zabytkowych i historycznych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i historycznych w celu ich wykorzystania do rozwoju turystycznego i promocji gminy,
- wspieranie turystyki, również konferencyjnej, jednodniowej z wykorzystaniem walorów historycznych i dydaktycznych gminy.

Cel szczegółowy: Rozwój turystyki.

Cele operacyjne, takie jak:

- wykorzystanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy dla aktywizacji funkcji turystyczno - rekreacyjnej,
- wspieranie powstawania lokali gastronomicznych,
- wspieranie rozwoju bazy noclegowej,
- stworzenie punktów gastronomicznych na terenie gminy w których sprzedawane będą wyroby własne,
- rozwój turystyki rekreacyjnej (np. wykorzystanie łąk, polan do wypoczynku rodzinnego np. poprzez sprzęt do grillowania, miejsc do biwakowania),
- wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy poprzez utworzenie parku rekreacyjnego np. linowego,
- właściwe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie,
- przygotowanie i realizacja programów odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego,
- budowa kąpieliska.

1.2 Zrównoważony rozwój środowiska

Cel szczegółowy: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

Cele operacyjne, takie jak:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej,
- budowa oczyszczalni ścieków dla obsługi gminnej sieci kanalizacyjnej,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nisko zurbanizowanych,
- utworzenie systemu retencyjnego gminy,
- udrożnienie istniejących rowów melioracyjnych,
- budowa, modernizacja i utrzymanie urządzeń melioracji podstawowych,
- poprawa warunków użytkowania gruntów,
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej,
- modernizacja stacji uzdatniania wody,
- inwestycje racjonalizujące zużycie wody i zabezpieczające jej nowe źródła.

Cel szczegółowy: Uporządkowanie gospodarki odpadami.

Cele operacyjne, takie jak:

- wprowadzenie programu gospodarki odpadami w celu ich zbiórki i zagospodarowania,
- likwidacja nielegalnych wysypisk,
- podjęcie działań w kierunku wymiany pokryć dachowych zawierających azbest,
- oczyszczenie lasów i utrzymanie ich czystości,
- prowadzenie akcji edukacyjnych na temat selektywnej zbiórki odpadów,
- sprawne i skuteczne dostosowanie gospodarki odpadami do wymagań ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Cel szczegółowy: Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców.

Cele operacyjne, takie jak:

- wprowadzenie edukacji ekologicznej w szkołach,
- stymulowanie inicjatyw i organizacja akcji, festynów czy konkursów rozwijających świadomość ekologiczną,
- wprowadzenie polityki promującej i preferującej (np. podatkowo) firmy działające „ekologicznie”,
- utworzenie ścieżek edukacyjnych,

- nawiązanie współpracy z Nadleśnictwem Celestynów w ramach edukacji ekologicznej w Centrum Edukacji Leśnej.

Cel szczegółowy: Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych.

Cele operacyjne, takie jak:

- prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi, zwłaszcza takimi jak: lasy, otwarta przestrzeń,
- ochrona prawna istniejących walorów krajobrazowych gminy,
- zwiększenie nasadzeń drzew na nieużytkach,
- preferowanie wykorzystania energii przyjaznej środowisku, w tym zwłaszcza odnawialnej,
- utrzymanie i tworzenie nowych miejsc zieleni publicznej.

1.3 Zrównoważony rozwój społeczny

Cel szczegółowy: Podnoszenie poziomu oświaty oraz edukacji mieszkańców plasującego gminę w pierwszym kwartylu dla Polski.

Cele operacyjne, takie jak:

- osiągnięcie średnich wyników z egzaminów końcowych w szkołach podstawowych i gimnazjach plasujących gminę w pierwszym kwartylu w Polsce,
- dopasowanie systemu oświaty (szkolnej i przedszkolnej) w gminie do wymogów wynikających z sytuacji demograficznej,
- zabezpieczenie lokalowej bazy oświatowej (szkolnej i przedszkolnej),
- poprawa stanu technicznego, wyposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne,
- stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania oraz wiedzy, w szczególności języków obcych,
- wspieranie realizacji programów nauczania ukierunkowanych na ekonomiczną edukację młodzieży z elementami przedsiębiorczości i aktywności społecznej,
- opracowanie i wdrożenie systemu promującego i nagradzającego osiągnięcia uczniów (np. wyniki w nauce i sporcie), nauczycieli (realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu) oraz szkół,
- wspieranie wychowania przez sport, m.in. poprzez rozwój i działalność Uczniowskich Klubów Sportowych,

- stymulowanie pozalekcyjnych form rozwoju dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy: *Poprawienie stanu bazy sportowo-rekreacyjnej.*

Cele operacyjne, takie jak:

- rozbudowa i modernizacja zespołu sportowo-rekreacyjnego w Celestynowie,
- budowa, rozbudowa i modernizacja boisk sportowych w pozostałych miejscowościach,
- budowa i modernizacja wiejskich placów zabaw dla dzieci i tworzenie terenów zielonych,
- wybudowanie zbiornika wodnego i utworzenie terenu rekreacyjnego,
- zapewnienie zaplecza sportowego w szkołach (budowa sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych),
- wyposażanie zaplecza sportowego (zakup sprzętu sportowego, strojów sportowych),
- zagospodarowanie terenu w centrum Celestynowa.

Cel szczegółowy: *Rozwój społeczeństwa informacyjnego.*

Cele operacyjne, takie jak:

- upowszechnienie dostępu do Internetu,
- użycie technologii informacyjnych i komunikacyjnych do poprawienia efektywności pracy administracji (e-urząd),
- rozwój e-usług publicznych spełniających specyficzne potrzeby obywateli,
- edukacja informatyczna poprzez Gminny Ośrodek Kultury i placówki oświatowe,
- utworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu,
- rozpowszechnienie idei konsultacji społecznych,
- utworzenie stron internetowych poszczególnych sołectw w ramach informatyzacji obszarów wiejskich,
- rozbudowa systemu tablic informacyjno-ogłoszeniowych.

Cel szczegółowy: *Upowszechnianie kultury.*

Cele operacyjne, takie jak:

- tworzenie lokalnych ośrodków kultury w poszczególnych wsiach,
- budowa sali widowiskowej w Celestynowie,
- animacje wydarzeń i inicjatyw kulturalnych,

- ponadgminna i międzynarodowa wymiana kulturalna,
- budowa budynku dla Gminnego Ośrodka Kultury,
- organizacja miejsc spotkań dla młodzieży,
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich,
- wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej mieszkańców i stowarzyszeń.

Cel szczegółowy: Poprawa bezpieczeństwa zbiorowego i osobistego mieszkańców.

Cele operacyjne, takie jak:

- objęcie monitoringiem newralgicznych punktów gminy,
- skuteczne egzekwowanie przepisów prawa lokalnego,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu na głównych ciągach komunikacyjnych,
- wspieranie działań stowarzyszeń na rzecz bezpieczeństwa,
- wspieranie działań policji i straży pożarnej,
- zakup sprzętu dla Ochotniczej Straży Pożarnej i komisariatu.

Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniom społecznym.

Cele operacyjne, takie jak:

- rozwój form aktywizacji bezrobotnych,
- wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci oraz młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji,
- dostosowanie gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- uruchomienie gminnego centrum wsparcia i informacji dla osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy: Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej.

Cele operacyjne, takie jak:

- zabezpieczenie bazy lokalowej dla usług zdrowotnych, poprawa stanu technicznego, doposażenie w nowoczesną aparaturę i sprzęt,
- promowanie zdrowego trybu życia i aktywnego wypoczynku,
- organizacja poradnictwa specjalistycznego,
- zatrudnienie większej ilości lekarzy internistów,
- utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych,
- propagowanie pomocy rzeczowej i aktywizacji świadczeniobiorców w działaniach

pomocy społecznej.

1.4 Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny

Cel szczegółowy: *Uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego.*

Cele operacyjne, takie jak:

- opracowanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opracowanie i aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- wyodrębnienie zwartych i dużych terenów pod jednorodne strefy zagospodarowania,
- dbanie o istniejącą substancję mieszkaniową i jej rozwój,
- opracowanie standardów architektonicznych i urbanistycznych, z określeniem gminnego wzorca architektury zabudowy mieszkaniowej,
- zagospodarowanie terenów publicznych,
- przestrzeganie zasad ładu przestrzennego i dobrego sąsiedztwa,
- zainicjowanie systemu konkursów poprawiających porządek i ład przestrzenny,
- podjęcie działań w kierunku poszerzenia terenów osadniczych Mazowieckiego Parku Krajobrazowego w rejonie miejscowości Podbiel, Tabor, Ponurzyca.

Cel szczegółowy: *Rozwijanie poziomego zarządzania gminą.*

Cele operacyjne, takie jak:

- dostosowanie struktur organizacyjnych Urzędu Gminy do zasad zarządzania strategicznego,
- doskonalenie metod zarządzania administracją samorządową w oparciu o normy systemu jakości,
- uzyskanie międzynarodowego certyfikatu jakości pracy ISO dla urzędów administracji gminnej,
- wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów, informacji i systemu obsługi z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,
- wdrożenie Informatycznego Zintegrowanego Systemu Zarządzania Gminą,
- wybranie i wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego (sieć komputerowa, programy, obieg dokumentów, gromadzenie informacji o gminie),
- nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami i powiatami w celu lobbowania na rzecz regionu oraz podejmowania wspólnych przedsięwzięć w różnych dziedzinach,

- doskonalenie umiejętności pozyskiwania środków pomocowych,
- założenie i rozbudowa gminnego centrum informacji w następujących kierunkach:
  - aktywizacja zawodowa i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technik informatycznych, komunikowania się i zarządzania),
  - współpraca władz gminy z przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi oraz wolontariuszami,
  - promocja gminy,
  - gromadzenie bazy danych o gminie,
  - gromadzenie informacji o funduszach zewnętrznych,
  - pomoc organizacyjno-prawna dla mieszkańców podejmujących działalność gospodarczą,
  - informacja turystyczna.

Cel szczegółowy: Poprawa gospodarowania nieruchomościami publicznymi.

Cele operacyjne, takie jak:

- budowa i modernizacja obiektów komunalnych,
- utrzymanie i konserwacja terenów publicznych (m. in. przy placówkach szkolnych),
- powiększanie zasobów gruntów komunalnych pod inwestycje zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego oraz stopniowe uzbrajanie tych terenów,
- regulacja stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa,
- stworzenie gminnego zasobu gruntów na cele inwestycyjne oraz sukcesywne ich przygotowywanie do zorganizowanej działalności inwestycyjnej (scalanie i podział na działki, budowa podstawowej sieci infrastruktury i dróg).

Cel szczegółowy: Uzyskanie wsparcia społecznego dla działań mających na celu rozwój gminy.

Cele operacyjne, takie jak:

- kształtowanie tożsamości lokalnej poprzez edukację i kulturę, włączając w to odrębność narodową,
- wspieranie tworzenia organizacji pozarządowych i wspieranie inicjatyw obywatelskich,
- promowanie i nagradzanie aktywności społecznej oraz obywatelskiej spójnej z celami strategii gminy.

Cel szczegółowy: Scalanie gruntów poprawiających warunki zagospodarowania.

Cele operacyjne, takie jak:

- opracowanie koncepcji scalania i wymiany gruntów,
- propagowanie scaleń i wymiany gruntów,
- prowadzenie scaleń gruntów rolnych w gminie poprawiających warunki gospodarowania nieruchomościami.

Z określonych celów strategicznych będą wpływać konkretne zadania, które mają być realizowane w ciągu najbliższych lat.

Realizatorami powyższych celów szczegółowych, w zależności od rodzaju, charakteru czy stopnia złożoności będą:

- Urząd Gminy,
- Zakład Obsługi Szkół Gminy Celestynów,
- Gospodarka Komunalna,
- Placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Samodzielny Publiczny Zakład Obsługi Zdrowotnej,
- Mieszkańcy Gminy Celestynów,
- Przedsiębiorcy,
- Organizacje społeczne.

Rozdział VI. Zarządzanie i uwarunkowania realizacji strategii

Rola władz samorządowych we wdrażaniu strategii rozwoju wynika z powierzonej im misji przez obywateli. Uwarunkowania realizacyjne Strategii Rozwoju Gminy Celestynów będą uzależnione od stopnia zaangażowania władz lokalnych jak również podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych i gospodarczych.

Ważnym czynnikiem decydującym o realizacji strategii rozwoju będzie rola społeczności lokalnej. Jej identyfikacja z regionem oraz integracja wokół misji i celów strategii będzie jednym z podstawowych warunków gwarantujących jej realizację. Dla niektórych działań strategicznych niezbędne będzie wsparcie z budżetu województwa kształtującego politykę regionalną.

Zarządzanie realizacją strategii obejmuje:

- tworzenie i doskonalenie instrumentów realizacji (celów szczegółowych),
- monitorowanie, czyli obserwacja i pomiar wskaźników celów,
- aktualizację strategii.

1. System planowania

Do podstawowych elementów systemu planowania – narzędzi wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Celestynów należy będą:

- programy sektorowe,
- wieloletnia prognoza finansowa,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet gminy,
- fundusz sołecki.

Programy sektorowe

Programy sektorowe składają się z następujących elementów: nazwa sektorowa, diagnoza obszaru objętego opracowaniem, cele i priorytety, konkretne działania (zadania), harmonogram realizacji, łączne nakłady finansowe, nakłady finansowe w układzie rocznym, źródła finansowania, wskaźniki monitoringu i ewaluacji programu, sposób sprawozdania oraz podmiot koordynujący i/lub realizujący program.

Wieloletnia prognoza finansowa

Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF) - stanowi instrument wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego. WPF obejmuje prognozę m.in. takich parametrów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, jak: dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu, dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu, wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu, przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Obligatoryjnym elementem WPF jest również kwota długu jednostki samorządu terytorialnego wraz ze wskazaniem sposobu sfinansowania jego spłaty, fakultatywnym zaś upoważnienie dla organu wykonawczego do zaciągania zobowiązań. Ustawodawca wskazuje ponadto, aby część składową WPF stanowiły objaśnienia przyjętych wartości.

WPF obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Minimalny okres sporządzania prognozy podlega obowiązkowemu wydłużeniu na okres, na jaki przewiduje się limity wydatków wieloletnich.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Celestynów, zostaną opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które zatwierdzi Rada Gminy Celestynów. Dokumenty stanowić będą jedno z kluczowych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Gminy Celestynów.

Budżet Gminy

Budżet gminy jest dokumentem operacyjnym w skali jednego roku, zawierającym źródła i wielkość dochodów gminy oraz wykaz zadań bieżących i poziom wydatków z nimi związanych.

Fundusz sołecki

Fundusz sołecki stanowią środki wyodrębnione w budżecie gminy, zagwarantowane dla sołectwa na realizację przedsięwzięć służących poprawie warunków życia jego mieszkańców, które są zadaniami własnymi gminy zgodnymi ze strategią jej rozwoju.

2. Podmioty zarządzające realizacją strategii

W przypadku Strategii Rozwoju Gminy, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Wójt Gminy. Kierując bieżącą działalnością ma on bowiem największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania strategii i jej wdrażania jak również oceny jej realizacji. Posiadał on będzie do dyspozycji instrumenty bezpośredniego i pośredniego oddziaływania takie jak: finansowe wspieranie określonych przedsięwzięć, sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego.

Do najważniejszych zadań Wójta w zakresie zarządzania i monitoringu należy bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii.

3. Finansowanie realizacji strategii

Strategia Rozwoju w przedkładanej formie ma być podstawą do tworzenia bardziej szczegółowych planów i projektów realizacji poszczególnych celów i kierunków działań.

Trudno oszacować jest koszty realizacji Strategii, ponieważ okres jej realizacji jest rozłożony na lata 2013 - 2020.

Zależność pomiędzy horyzontem czasowym, a stopniem szczegółowości analizy finansowej jest odwrotnie proporcjonalna. Szacunek kosztów jest znacznie bardziej prawdopodobny w przypadku zadań krótkookresowych i średniookresowych, niż w przypadku zadań długookresowych. Problemem jest również wycena rodzajowa działań strategicznych. Najłatwiej przewidzieć jest i poddać procesom kosztorysowania tzw. inwestycje "twarde", dotyczące elementów infrastruktury technicznej, komunalnej, drogowej. Projekty techniczne wymienionych inwestycji przygotowuje się z pewnym wyprzedzeniem czasowym. Podają one konkretne sumy pieniężne. Pozostałe zadania wspierające rozwój gminy można tylko próbować określać.

Stąd też, aby skutecznie i efektywnie realizować ustalenia strategii, koniecznym staje się prowadzenie przez władze Gminy Celestynów prorozwojowej (proinwestycyjnej) polityki finansowej. Polityka ta winna zmierzać w pierwszym rzędzie do długookresowej maksymalizacji dochodów budżetowych, racjonalizacji wydatków bieżących oraz poprawy efektywności wykorzystania własnych środków inwestycyjnych.

Głównym czynnikiem maksymalizacji dochodów budżetowych jest przede wszystkim trwały i dynamiczny rozwój gospodarczy, jako bazy dochodowej zarówno dla mieszkańców, jak i budżetu gminy, a także lepsza ściągalność podatków i opłat lokalnych (w tym podatku od nieruchomości). Z kolei racjonalizacja wydatków bieżących powinna zmierzać

do minimalizacji kosztów zaspokajania potrzeb publicznych należących do zadań gminy, przy zachowaniu określonego standardu świadczonych usług. Wymaga to prowadzenia stałego monitoringu bieżących kosztów utrzymania określonych obiektów, urządzeń i świadczenia usług. Dotyczy to szczególnie kosztów funkcjonowania oświaty gminnej. Natomiast poprawa efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych wymaga konsekwentnego stosowania zasady racjonalności, tj. „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów lub minimalizacji nakładów na uzyskanie założonego efektu”. Możliwość stosowania tej zasady występuje we wszystkich fazach procesu inwestycyjnego, poczynając od koncepcji projektu inwestycyjnego poprzez jego przygotowanie, a następnie realizację. Najważniejszą sprawą jest maksymalne skracanie czasu procesu inwestycyjnego zgodnie z zasadą „czas to pieniądz”, co wymaga precyzyjnego jego zaplanowania.

Ponadto, nie należy zbytnio rozbudowywać „frontu inwestycyjnego”, bowiem grozi to wydłużeniem się czasu trwania inwestycji, a w konsekwencji wzrostem ogólnych kosztów inwestycji. Potencjalne możliwości zwiększenia środków finansowych na inwestycje gminne istnieją poprzez szersze korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym z preferencyjnych pożyczek z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ze środków pomocowych Unii Europejskiej, a w przyszłości zapewne dzięki podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć publiczno-prywatnych. Dzięki takim działaniom będzie można maksymalizować wielkość środków finansowych przeznaczanych na inwestycje komunalne, które wynikają z ustaleń strategii - niezbędne minimum to osiągnięcie i ustabilizowanie minimum 25% udziału inwestycji w ogólnych wydatkach budżetu Gminy Celestynów.

Rozdział VII. Kontrola i monitorowanie strategii

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Celestynów stanowi integralną część procesu zarządzania i planowania strategicznego. Pojęcie monitorowania obejmuje wszystkie działania zapewniające osiągnięcie pożądaných efektów rozwojowych we wszystkich czasowych okresach planistycznych. Wdrożenie strategii odbywa się w normalnym procesie kierowania.

Kierowanie jest to proces planowania, organizowania, przewodzenia i kontrolowania działalności członków organizacji oraz wykorzystania wszystkich, dostępnych jej zasobów dla osiągnięcia ustalonych celów.

Sformułowanej raz Strategii Rozwoju Gminy Celestynów nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmiennym kształcie. Obecna postać Strategii Rozwoju została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego osiągnięcie założonych celów w sposób ekonomiczny wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy, ciągłej obserwacji i ocenie pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii oraz opracowywaniu i wdrażaniu programów korygujących odstępstwa od planów. Zmiany w strategii obejmować mogą nie tylko sposoby i środki działania (poziom operacyjny), ale także w krańcowych przypadkach wiązać się mogą z koniecznością rezygnacji z jednych celów i wprowadzenia nowych (poziom strategiczny i taktyczny).

Zadania związane z prowadzeniem monitorowania i oceny dotyczyć będą:

- gromadzenia informacji na temat stopnia osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz określenia stopnia wykonania przyjętych celów,
- analizy przyczyn występowania rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami a osiągniętymi rezultatami,
- przygotowywania cyklicznych raportów z monitorowania i oceny.

Dla wdrożenia w życie Strategii Rozwoju Gminy Celestynów niezbędne jest działanie nie tylko jej wykonawców. Konieczny jest także udział społeczności gminnej, zarówno w wymiarze indywidualnej aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, jak również udziału zorganizowanych środowisk i instytucji społecznych oraz zawodowych.

Tylko takie, wspólne działanie, jest gwarantem skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Celestynów.

Rozdział VIII. Zgodność celów rozwoju Gminy Celestynów z celami dokumentów wyższych szczebli

Od dnia wejścia Polski do Unii Europejskiej zarówno sektor publiczny, jak i sektor prywatny mają możliwość pełnego korzystania z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Wynika to z faktu, że cały obszar Polski objęty został Celem nr 1 polityki regionalnej UE, który obejmuje pomocą finansową regiony opóźnione w rozwoju, tj. takie, w których Produkt Krajowy Brutto w przeliczeniu na mieszkańca nie przekracza 75% średniej unijnej. Podstawowym zadaniem funduszy strukturalnych jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów Unii Europejskiej. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w Unii Europejskiej. Do pozyskania dofinansowania w ramach pomocy z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej konieczne jest przygotowanie odpowiedniej dokumentacji. Jej zawartość będzie zależna od rodzaju projektu inwestycyjnego oraz funduszu, z którego będzie on współfinansowany. Warunkiem wstępnym ubiegania się o dofinansowanie inwestycji komunalnych przewidzianych do realizacji przez władze polskich gmin, z funduszy pomocowych Unii Europejskiej jest posiadanie strategii rozwoju, wieloletnich planów inwestycyjnych i finansowych oraz wieloletnich programów inwestycyjnych (sektorowych lub branżowych), a także zapewnienie zgodności celów jej rozwoju z celami rozwoju zawartymi w dokumentach wyższych szczebli takimi, jak:

- na szczeblu krajowym – Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015,
- na szczeblu województwa - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (projekt).

Strategia Rozwoju Gminy Celestynów wykazuje zgodność strategicznych celów rozwoju Gminy z następującymi celami i priorytetami:

Strategia Rozwoju Kraju:

Priorytet 1. Wzrost konkurencyjności i innowacja gospodarki.

Priorytet 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

Priorytet 3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.

Priorytet 4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.

Priorytet 5. Rozwój obszarów wiejskich.

Priorytet 6. Rozwój regionów i podniesienie spójności terytorialnej.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

Cel główny: Wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie podstawą poprawy jakości życia mieszkańców

Cele strategiczne:

- budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa,
- zwiększenie konkurencyjności w układzie międzynarodowym,
- poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Cele pośrednie:

1. Rozwój kapitału społecznego.
2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności regionu.
3. Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy.
4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych.
5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu.

Podsumowując należy stwierdzić, że zapisy celów rozwoju Gminy Celestynów odpowiadają zapisom Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz Regionalnemu Programowi Operacyjnemu Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (projekt). Stanowi to merytoryczną podstawę do ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej na współfinansowanie zadań gminnych. Stanowi to również podstawę do nawiązywania i rozwoju współpracy z władzami powiatu otwockiego oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład przy rozwiązywaniu wspólnych problemów.

Rozdział IX. Podsumowanie i postanowienia końcowe

Dokument stanowi spójną i przemyślaną całość, ale ze względu na dynamicznie zmieniającą się sytuację gospodarczą, polityczną i społeczną powinien być jednak traktowany jako dokument otwarty i weryfikowany pod względem aktualności przyjętych w nim kierunków rozwoju oraz proponowanych programów i działań.

Bezpośrednio po uchwaleniu dokument należy spopularyzować wśród mieszkańców, co powinno ułatwić dalsze prace i pozyskanie społecznych partnerów. Szczególnie ważne wydaje się zapoznanie ze strategią ludności spoza miejscowości Celestynów, której udział w realizacji wielu zadań jest nieodzowny (np. rozbudowa infrastruktury technicznej, tworzenie produktów regionalnych, rozwój agroturystyki, itp.). W stosunkowo krótkim czasie należy przystąpić do opracowywania konkretnych projektów działań, tak by w razie pojawienia się potencjalnych źródeł finansowania mieć w posiadaniu pewną liczbę projektów już zaawansowanych. Jest to system powszechnie stosowany w krajach UE, gdzie pozyskiwanie środków w drodze konkursu wniosków jest praktyką codzienną.

Należy zapewnić wsparcie dla inicjatyw zgodnych ze strategią. Szczególnie ważne jest, by środki budżetowe były wydatkowane w sposób wzbudzający zainteresowanie nowych inwestorów. W celu zwiększenia efektywności gospodarki „zasobami ludzkimi” należy wypracować zasady gospodarki kadrami. Jest to niezwykle ważne w obliczu nasilającego się zjawiska określanego w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego mianem „wypłukiwania czynników wytwórczych”. Polega ono na ucieczce najzdolniejszych i najlepiej przygotowanych ludzi z terenów wiejskich do dających większe perspektywy dużych ośrodków. Przeciwdziałanie temu zjawisku polega na prowadzeniu aktywnej polityki kadrowej i zaoferowaniu niezbędnym specjalistom preferencyjnych warunków zatrudnienia, płacy i zamieszkania. Ze względów społecznych jest to zadanie trudne.

Należy uczynić wszystko, aby zapewnić ciągłość, czyli tym samym niekadencyjność realizacji zadań publicznych i aby przyjęta strategia w tej realizacji była pomocna.